

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การเขียนสะกดคำยาก
4. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก
5. แบบทดสอบอัตนัย
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ความพึงพอใจในการเรียน
8. บริบทโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเพราะภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ ดังนั้นหลักสูตรในระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยให้มีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์พื้นฐาน สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับ การติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่น สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็น

แนวทางจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กรมวิชาการ. 2544 : 14 - 15) ดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุถึงที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถภาพที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้

1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

ทั้งนี้หลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800 – 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และวางทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่าน เขียนและคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 40 (เวลาเรียนตลอดปี 800 – 1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้เพื่อให้ความสำคัญต่อภาษาไทยและให้ความสำคัญต่อคณิตศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำเพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย กลุ่มคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อและจัดรายวิชาอาชีพหรือ โครงการงานอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค ถัดนำหน้าของรายวิชาที่เรียน และสาระการเรียนรู้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมใหม่เป็นรายวิชาที่น่าสนใจหรือมีความยากใน ระดับสูงขึ้นไปจัดเป็นรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็น รายวิชาเลือกเฉพาะทาง

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม 2545) ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม แห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้ สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็น มาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ.2545 ข : 4)

1. เห็นคุณค่าตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรัก การค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

4. มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีคุณภาพและบุคลิกที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2544 : 5-7) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด และเพื่อให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมี แนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามลำดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบองค์ความรู้ ทักษะหรือ กระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะ ส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้ สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของ ความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจ จัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและ

สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงทฤษฎี และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

4. การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่ม ในทุกชั้นให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็น การศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการ เรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งใน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนา บุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะใน การดำรงชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจใน ความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูน ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและ เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและ การประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้ บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ลักษณะหลักสูตรช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิต เพื่อให้มีความยืดหยุ่น ในการจัดแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละ คนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

5. สื่อการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่าง สร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษากันคว่าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว

และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และหลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และ การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

6. การวัดและประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กรมวิชาการ (2545 ก : 171 - 173) กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลการพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยาก แม้ว่าการทดสอบจะทำการทดสอบตามเกณฑ์ก็ตามแต่การวัดและการประเมินผลจะต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการวัด และประเมินผลควบคู่กันไป เป็นการบูรณาการ หรือประสมประสานการวัดและการประเมินผลกับการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การประเมินผลจะมีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ผลทางตรงคือจะให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลทางอ้อม คือ การประเมินผลจะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถนำผลการประเมินทั้ง 2 ลักษณะมาใช้ ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

หากพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพการจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบในหมวด 3 ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสาระความรู้ ให้บูรณาการความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ด้านภาษา โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา นอกจากนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อ และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ การประเมินผลผู้เรียน ให้สถานศึกษาพิจารณา

จากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ส่วนการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบด้วยหลักสูตรการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทต้องมีความหลากหลาย โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มเรื่อง การพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสังคมศึกษา การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านภาษาเป็นงานที่ยาก ซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ทางภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อเป็นพื้นฐาน ดังนี้

1. ทักษะทางภาษา การฟัง การดู และการพูด การอ่าน และการเขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้จะบูรณาการกันในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะที่ละอย่างจะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกัน และทักษะทางภาษา ทักษะหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ด้วย
2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษามีประมวลคำมาก จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะเรียนร่วมกันกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อน กับครู จึงเป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วย เมื่อเพื่อนเรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ทั้งในวิชาการ ในห้องเรียนและในชุมชนจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะทางสังคมในสถานการณ์จริง
3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกการใช้ การพูดการเขียน เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ ไวยากรณ์ หรือการเขียนภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้ความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกการเขียน และพัฒนาทักษะทางภาษาของตน
4. ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนาทางภาษาจะไม่เท่ากัน และวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

5. ภาษากับวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะให้ความสำคัญ และให้ความเคารพ เห็นคุณค่าของเชื้อชาติจัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษา ท้องถิ่นของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาภาษาไทยของตน และพัฒนาความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับภาษาไทยและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถ เรียนภาษาไทยด้วยความสุข

6. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะต้องใช้ ภาษาไทย เป็นเครื่องมือการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ การเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะใช้ภาษาไทยในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อสอบ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาไหนก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และต้องสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ

สรุปได้ว่า ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป้าหมายสูงสุดคือผู้เรียนสามารถ พัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป็นผลทางตรงจากการวัดและประเมินผล และเป็นตัวชี้้นำให้ครูได้พัฒนาการสอนของตนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

7. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

7.1 ลักษณะของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 14 - 15) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกรอบและทิศทางพัฒนา หลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ ซึ่งสถานศึกษาจะนำไปพัฒนา เป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็น แนวเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ลักษณะสำคัญของหลักสูตร กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

7.1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม

7.1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถภาพที่ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางในการจัด การเรียนรู้

7.1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้น เพื่อให้เห็นภาพ การพัฒนาการเรียนการสอน

7.1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสม ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาคและเป็นหน่วยกิต ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800 – 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือ การเรียนรู้และวางพื้นฐานที่จำเป็นในการเขียน การอ่าน และการคิดคำนวณ

7.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 15-17) กล่าวว่า เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตร มาตรฐาน (Standard – Based curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency - Based curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Strand) เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่ต้องสอนแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmark) เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็น ข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมี คุณลักษณะและความสามารถ ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็น มาตรฐาน (Content Standard) เนื้อหา ซึ่งส่วนมากมักจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและการปฏิบัติ กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดความรู้หลักการให้เกิดความคิด ระดับสูง มีทักษะกระบวนการ และมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งครูจะใช้เป็น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ใน ห้องเรียนสู่ชีวิตจริงและสู่สังคมภายนอก และเป็นแนวทางการประเมิน เพื่อพิจารณา ความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน และเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ของการศึกษา ขณะเดียวกันหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะใช้

มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อประกันคุณภาพ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนและใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด และผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานของตนได้อีกด้วย

ตารางที่ 1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาภาษาไทย

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้
1. การอ่าน	- มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
2. การเขียน	- มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การฟัง การดู และการพูด	- มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
4. หลักการใช้ภาษา	- มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ - มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน
5. วรรณคดี และวรรณกรรม	- มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา (Content Standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอน และ มาตรฐานการปฏิบัติ (Performance Standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถ การปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการและให้ความคิดระดับสูงมีทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยง ประสบการณ์ การเรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริง และสู่สังคมภายนอกและเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจ ความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
2. สามารถเข้าใจใจความสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพ ความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดง ความรู้ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์ เรื่องราวของเรื่องที่ย่านและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ
3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและร้อยกรองได้รวดเร็ว และถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขระวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ เลือกอ่าน หนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งให้ความรู้และความบันเทิง มีมารยาทในการอ่านและนิสัยรัก การอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้และประสบการณ์เขียนประโยค ข้อความและเรื่องราวแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการรวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน ใช้ทักษะการเขียนจดบันทึก ความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวชีวิตประจำวัน

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และการพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถจับใจความสำคัญสิ่งที่ได้ฟังและได้ดู และเข้าใจเนื้อเรื่อง ถ้อยคำ การใช้น้ำเสียง และกิริยาท่าทางของผู้พูด และแสดงทัศนะเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ
2. สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ ใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและอย่างสร้างสรรค์ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและหลักภาษา ภูมิปัญญาของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถสะกดคำโดยใช้น้ำเสียงและรูปของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่านและเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยค การเรียงลำดับคำ และเรียบเรียงประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน
3. สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพและรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน
4. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถใช้ทักษะภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียนรู้
2. เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูด และภาษาเขียน ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์การสื่อสาร ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาการอ่านและการเขียน เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย
3. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามความเป็นจริง เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

สามารถอ่านนิทานเรื่องสั้นง่าย ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละคร เหมาะกับวัยของเด็ก ให้ได้ความรู้และความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็นจากการอ่านและนำไปใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2545 ก : 101-103) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างสติปัญญาและพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการคิดระดับสูง และคิดแบบองค์รวม สามารถคิดสร้างสรรค์ตนเอง สังคม ประเทศชาติ และโลก นอกจากนั้นยังมุ่งพัฒนาการทางอารมณ์ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เอื้อเพื่อเพื่อแต่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งในอารมณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 โดยกำหนดว่าการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ใช้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1. แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเรียนรู้

ปัจจุบันบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือผู้เรียนจะต้องรู้วิธีการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ รู้วิธีการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร สามารถใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการอภิปราย การรายงาน การแสวงหาความรู้ สามารถจดบันทึกความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนตัวผู้สอนก็จะปรับบทบาทจากการให้ความรู้โดยการบอก การบรรยาย เป็นการวางแผนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรม ให้วิธีการเรียนรู้ ให้หลักการของศาสตร์ที่จะสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและสรุปความรู้ ประเมินผลตนเอง ให้พัฒนาก้าวหน้า บทบาทของครูจะมีบทบาทวางตนให้ศิษย์ไว้วางใจ นำเคารพและผู้ทรงความรู้ เป็นที่ปรึกษาแก่ศิษย์ รับฟังความคิดเห็นของศิษย์ รับรู้ความรู้สึกของศิษย์ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแบบในการประพฤติปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่เป็นอิสระ แต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน อันเกิดจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพแนวทางในการจัดการเรียนการสอน คือ บทเรียนมีความหมายและประโยชน์ต่อผู้เรียนกิจกรรมเรียนรู้หลากหลาย ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับ

ความสามารถและน่าสนใจ การประเมินมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จะเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ท้องถิ่นของตนเอง สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่เกิดขึ้นในสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมเป็นการบูรณาการ ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องที่เรียนให้ลึกซึ้ง ครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาของสังคม

3. การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีลีลาการเรียนรู้ (Learning styles) ของตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง หากการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความเข้มแข็งด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ และขาดวินัยในการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้นครูต้องปลูกฝัง และสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4. การเรียนรู้เกิดจากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวลข้อมูลความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำความรู้และวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ผู้เรียนจะแสวงหาข้อมูลจากการอ่าน การสัมภาษณ์ การดูทางอิเล็กทรอนิกส์ การฟัง แล้วจับบันทึกข้อมูล นำมาวิเคราะห์คิดอย่างรอบคอบและนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นเป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจร่วมกัน ทิศวิเคราะห์ ทิศความแปรปรวน สังเคราะห์ ข้อมูลและประสบการณ์ สรุปเป็นข้อความรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม การอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน ทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะการทำงานที่ดี

6. การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงานเป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การเขียนความรู้เป็นบทความ หรือจัดทำสมุดวิเคราะห์ความรู้ จัดทำแผนภูมิ การรายงานหน้าชั้น การจัดอภิปรายความรู้ การแสดงบทบาทสมมติ และการแสดงละคร ฯลฯ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการเป็นประชาธิปไตย รู้จักบทบาท หน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ ปรัชญาหรือ ติดตามผล ประเมินผล และบูรณาการความรู้จากหลายวิชา

7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ลีลาการเรียนรู้และความถนัดในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเกิดการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนต่อไป

8. การเรียนรู้เพื่อนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสังเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

2. คุณลักษณะและบทบาทของผู้สอนต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย

2.1 คุณลักษณะของครูผู้สอน

2.1.1 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย

2.1.2 มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาไทยเป็นอย่างดี

2.1.3 ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ดี เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

2.1.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.5 เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัย

ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

2.1.6 มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทยหลายรูปแบบตามหลักการวัดและประเมินผล

2.1.7 มีความรู้ เข้าใจลักษณะธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนเป็นอย่างดี

2.1.8 มีลักษณะของครูที่ดีที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ได้แก่ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน พุดจาไพเราะ มีเมตตา ขยัน อดทน เอาใจใส่ต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีเวลาให้ผู้เรียนเข้าพบและปรึกษาหารือ มีความเป็นมิตร มีความยุติธรรมใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนและไวต่อความคิดความรู้สึของผู้เรียนและมีคุณธรรม

2.1.9 เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประพฤติและบุคลิกภาพที่สง่า

2.2 บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน

1. ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยร่วมกับคณะครูในหมวดวิชา โดยทำหน้าที่ 4 ประการ คือ พัฒนาหลักสูตร ใช้หลักสูตร วิจัยและประเมินหลักสูตร และการปรับหลักสูตร

1.1 จัดบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ได้แก่

1.1.1 ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถเรียนได้เท่าเทียมกัน

1.1.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับนับถือ ภาควิชาในความสามารถของตน และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้

1.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาตามความถนัด ความสามารถ ความต้องการและความสนใจของตนเอง

1.1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองและมีโอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ตลอดจนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ได้เอง

1.1.5 จัดบทเรียนที่มีความหมาย มีประโยชน์ เหมาะสมกับบุคลิกภาวะและความสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จได้

1.1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพและมีความสุข

1.1.7 ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกโอกาส

1.1.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

2. จัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3. จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

3. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนภาษาไทย เป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษามีขั้นตอนนี้ (ทศนา เขมมณี. 2547 : 314)

1. ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ คือ รูปภาพ รูปแบบ เครื่องหมาย ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ ประโยคและถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ
2. สร้างความคิดรวบยอด ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์นำมาสู่ความเข้าใจและเกิดภาพรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
3. สื่อความหมาย ความคิด ผู้เรียนถ่ายทอดทางภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้
4. พัฒนาความสามารถ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอน คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

4. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

4.1 หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

กรรณิการ์ พวงเกษม. (2534 : 35-37) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยว่าประกอบด้วย

1.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual different) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก เพราะนอกจากการใช้ภาษาของเด็กจะแตกต่างกันแล้ว สภาพแวดล้อมของเด็กมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนภาษา เพราะเด็กบางคนเติบโตมาในกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเด็กบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัันเพราะมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน การสอนภาษาไทยควรจะได้รับทราบทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน การสอนโดยแบ่งกลุ่มเด็กกลุ่มเก่งและเด็กกลุ่มอ่อนไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน และเด็กอ่อนได้รูปแบบอย่างเด็กเก่ง

1.2 ความพร้อม (Readiness) ความพร้อมคือสภาพการเจริญเติบโตของร่างกาย ความรู้สึกพื้นฐานและความสนใจที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบความพร้อมของเด็กมีหลายประการ ได้แก่

1.2.1 วุฒิภาวะ (Maturation) ความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของเขา เด็กยิ่งมีอายุมากขึ้นความพร้อมที่จะรับรู้ก็มากขึ้น

1.2.2 ประสบการณ์เดิม (Experience) ประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ก่อนที่จะรับรู้สิ่งใหม่ที่ครูให้ใหม่ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ที่ครูสอนให้เด็กจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้รวดเร็ว

1.2.3 ความสัมพันธ์ของบทเรียนเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก หมายถึง จัดบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์กับความสนใจของเด็ก เด็กจะรับรู้ได้เร็วขึ้น

1.3 กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ที่มีผลมาจากความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

1.4 เป้าหมายของการเรียนรู้ (Purposeful learning) การตั้งเป้าหมายของครูก่อนสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นการกระตุ้นความสนใจในบทเรียนให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในบทเรียน วิธีที่ดีที่สุดอีกประการหนึ่งคือ ให้นักเรียนช่วยกันตั้งเป้าหมายในการเรียนของแต่ละเรื่องไว้

1.5 การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) การฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลเร็วขึ้น ธอร์นไดค์ ให้ความเห็นว่า การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาดีขึ้น โดยในเรื่องการใช้ภาษาการเรียนการอ่าน ถ้าทำได้บ่อย ๆ ความชำนาญก็จะเกิดขึ้น เขียนคำผิมน้อยลง ออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

1.6 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) การได้ทำกิจกรรมจะเกิดการเรียนรู้ เพราะมีประสบการณ์ตรง

1.7 กฎแห่งผล (Law of effect) ธอร์นไดค์ (Thorndike, 1961) ได้กล่าวว่า ผลแห่งการปฏิบัติหรือตอบสนองใดเป็นที่พอใจบุคคลย่อมทำกิจกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าการกระทำใดที่ให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจก็จะทำให้กิจกรรมนั้นลดลง จากกฎแห่งผลของธอร์นไดค์นี้ ทำให้ทราบว่าคนเราจะเรียนรู้ได้ดีถ้าผลการตอบสนองของการเรียนรู้นั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความพอใจ และคนเราจะเรียนรู้เลวลง ถ้าผลการตอบสนองของการเรียนรู้นั้นทำให้ผู้เรียนไม่พอใจ ในทำนองเดียวกันในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนส่วนใหญ่ย่อมเกิดจากวิธีสอนและการจัดกิจกรรมไม่สບอารมณ์ของผู้เรียน นั่นคือเด็กไม่พอใจเรียนภาษาไทย ทำให้เกิดความบกพร่องทางแก้ปัญหา

และการเขียนเป็นประการสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเน้นวิธีฝึกทักษะมากกว่า การเรียนรู้หลักภาษาไทย

4. การสอนภาษาไทยควรสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียนให้สัมพันธ์กัน โดยอาศัยหลักบูรณาการเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยง

5. การสอนภาษาไทยควรสอนให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

6. การสอนภาษาไทยควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนมาก ๆ เนื่องจาก การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาเน้นการฝึกทักษะ ซึ่งทักษะที่จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย การฝึกฝนและใช้สื่อการเรียนประกอบ

7. ต้องเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาเองอยู่เสมอ

8. ควรสอดแทรกคุณธรรม และให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. ควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันตามรูปแบบที่เหมาะสม รวมทั้ง ควรคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็กด้วย

10. ครูจะต้องรักและศรัทธาต่อภาษาไทย เพราะบุคลิกลักษณะของครู จะสะท้อนให้เด็กได้เห็นและรู้สึกรักและศรัทธาวิชาภาษาตามไปด้วย

11. ในการสอนเนื้อหา ควรใช้หลักการเลือกเนื้อหาหรือทักษะ ดังนี้

11.1 ควรสอนเรื่องที่ย้ายไปสู่เรื่องที่ยาก

11.2 ควรสอนเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว ไปสู่เรื่องที่อยู่ไกลตัว

11.3 ควรสอนเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม

11.4 ควรสอนเรื่องที่ต้องรับผิดชอบน้อยไปสู่เรื่องที่ต้องรับผิดชอบมาก

11.5 ควรสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมไปสู่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

ประสบการณ์ใหม่

12. เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาประเภททักษะ และมีกระบวนการเรียน แตกต่างจากวิชาอื่นมาก ในการวัดผลจำเป็นต้องวัดทักษะทั้งสิ้นให้ครบทุกด้าน ทั้งทาง ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยครูควรใช้วิธีวัดผลหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสมอย่างไร ก็ดี การสอนภาษาไทยจะบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการวางแผน เอาไว้ล่วงหน้า แล้วปฏิบัติตามแผนการสอนนั้นอย่างเหมาะสม

4.3.2 หลักจิตวิทยาที่ใช้ในการสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา

หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอาศัยหลักจิตวิทยามาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 71.78) ได้กล่าวว่าหลักจิตวิทยาการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานและมีอิทธิพลสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน รวมทั้งกระบวนการและสภาพการเรียนการสอน เพื่อจะได้นำปัจจัยเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการเตรียมวางแผน และจัดดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร หลักจิตวิทยาการศึกษาที่ครูผู้สอนควรทราบและคำนึงถึงมีดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference) โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างกันใน 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านความถนัด องค์ประกอบเหล่านี้มีผลทำให้ความสามารถทางภาษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางภาษาของเด็กแตกต่างกันได้ ดังนั้นเมื่อครูทราบภูมิหลังของเด็กแต่ละคนก็จะช่วยให้จัดสภาพการเรียนการสอน ปรับปรุง แก้ไขหรือส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กแต่ละคนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ความพร้อม (Readiness) ความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อมของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น ความพร้อมขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ และความสนใจหรือแรงจูงใจ ครูควรศึกษาความพร้อมทางภาษาของเด็กโดยการสังเกต สัมภาษณ์หรือทดสอบ เมื่อทราบถึงความพร้อมก็จะได้ออกกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อหรืออุปกรณ์ และบรรยากาศให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความพร้อมของเด็ก

3. ความต้องการ (Need) ความต้องการ หมายถึง สิ่งจำเป็นที่บุคคลจะต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ ในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน ถ้าสามารถจัดให้สนองความต้องการของเด็กได้มากเท่าที่ควรก็จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี

4. กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ และทักษะ อันเป็นผลเนื่องจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ควรเป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวร ครูผู้สอนควรทราบถึงหลักหรือกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 กฎแห่งการฝึก (The Law of exercise) ภาษาไทยเป็นวิชาประเภททักษะ ดังนั้นจึงต้องใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว และชำนาญในทุก ๆ ทักษะ เพื่อให้เกิดทักษะดังกล่าว จึงควรทราบกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งมีใจความว่า ถ้าได้มีการฝึกหรือการกระทำซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จะทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคงขึ้น และการเรียนรู้ก็จะคงอยู่ต่อไป ดังนั้นครูจึงควรวางโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาอยู่เป็นประจำจนเป็นนิสัย

4.2 การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) ซึ่ง John Dewey ได้กล่าวว่า คนเราเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำและด้วยอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูควรเลือกใช้วิธีสอนหรือกิจกรรมโดยเน้นการกระทำหลาย ๆ แบบ และมีอุปกรณ์การสอนอย่างครบถ้วน

4.3 การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful learning) จุดมุ่งหมายของผู้เรียน คือ สิ่งที่ผู้เรียนต้องการหรือสิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวัง ดังนั้นในการสอนครูจึงควรตั้งจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ไว้ให้แน่นอน แล้วจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้การสอนดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5. การจูงใจ (Motivation) การจูงใจ หมายถึง การสร้างพลังหรือแรงผลักดันที่ไปกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ในการเรียนการสอนครูจึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนอยู่เสมอเพื่อให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน อาจจะใช้วิธีการพูดเร้าใจ สนทนาซักถาม ทายปัญหา ร้องเพลง เล่นนิทาน หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นการนำให้นักเรียนพร้อมที่จะเข้าสู่บทเรียนต่อไป

6. การเสริมแรง (Reinforcement) การเสริมแรงหรือการเสริมกำลังใจ หมายถึง การทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ หลังจากที่ได้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง เพื่อช่วยให้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกและเพิ่มความคงทนถาวรยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว ครูก็จะต้องให้แรงเสริมด้วย จึงจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

7. เจตคติ (Attitude) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ภายใน เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่มีผลต่อการตัดสินใจของคนเราในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเจตคติเหล่านี้จะช่วยให้นักคลยอมรับเอาความรู้หรือประสบการณ์เข้าไปให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เจตคติเป็นสิ่งที่จัดหาเพิ่มเติมได้ สร้างขึ้นใหม่

ได้ และสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้ ในการเรียนการสอนนั้นครูจำเป็นต้องสร้าง เจตคติที่ดีให้กับเด็กด้วยเสมอ เพราะจะช่วยทำให้เด็กอยากจะเรียนและอยากจะรู้มากยิ่งขึ้น เจตคติที่ดีนั้นจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับการปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยเจตคติจะช่วย โน้มน้ำใจ หรือจูงใจให้นักเรียนนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับ ไปปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร

ในการนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมในการเรียนของนักเรียน รูปแบบ การเรียนรู้โดยเน้นการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ และเป็นการเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย ครูควรใช้เทคนิค วิธีการหลากหลายในการนำเข้าสู่บทเรียน ตลอดจนมีการเสริมกำลังใจ และสร้างเจตคติที่ ถูกต้องให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร

การเขียนสะกดคำยาก

การเขียนมีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนเรามากขึ้น การที่จะพัฒนาทักษะการเขียน ได้จะต้องคำนึงถึงหลักการเขียน การเขียนที่จะประสบผลนั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การสะกดคำให้ถูกต้อง การเว้นวรรคตอนถูกต้อง การใช้คำให้ตรงกับความหมาย รวมถึง การใช้ประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งผู้เขียนจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนอย่างถูกวิธีให้เกิด ความชำนาญ

1. ความหมายของการเขียน

การเขียนสะกดคำนับว่าเป็นทักษะการเขียนที่สำคัญมาก ครูผู้สอนทุกคนควรให้ นักเรียนได้รับการฝึกฝนในด้านการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะถ้านักเรียนเขียนสะกดคำ ได้ดีก็จะทำให้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้ดี และมีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 93) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียน หมายถึง จัดให้เป็นตัวหนังสือ หรือเลข จัดให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ วาด แต่งหนังสือ

วรรณี โสมประยูร (2544 : 139) การเขียนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและ ความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้เข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามของภาษาศิลป์ จากความหมายของการเขียนดังกล่าว

ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบ บุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมาย ทำสัญญา พิณัยกรรม และคำประกันพ้อคำใช้ การเขียนเพื่อการโฆษณาสินค้า ทำบัญชี ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน แพทย์ใช้เขียน เพื่อจดบันทึกประวัติคนไข้ เขียนใบสั่งยา และอื่น ๆ นักวิชาการใช้การเขียนเพื่อเขียนบทความ หนังสือ ตำรา รายงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเขียน หมายถึง การขีดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลขให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การเขียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

2. ความสำคัญของการเขียน

การเขียนเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษาทุกภาษาและทุกสาขาวิชา เป็นสื่อความหมายที่ถูกต้อง และช่วยให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน ทำให้เกิดความสนใจในตนเอง สามารถติดต่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน ซึ่ง วรณี โสมประยูร (2544 : 140 - 141) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกคคำโดยสรุปไว้ว่า

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่าน
2. เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ซึ่งตนเคยมีประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องและผู้เขียนเกิดความรู้สึกประทับใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ถ่ายทอดจากสมัยหนึ่งไปสู่อีกสมัยหนึ่ง หรือชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เกือบทุกอย่างต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังหรือได้อ่าน
6. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ ตามความประสงค์ที่มนุษย์แต่ละคนปรารถนา เช่น เพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ

7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้สึกถึงความสามารถของผู้เขียนได้จากวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่น ๆ
8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้
9. เป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงความรู้สึกและแนวความคิด
10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้เก็บบันทึกข้อมูล เป็นการแสดงภูมิปัญญาของผู้เขียน และเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม

3. ความมุ่งหมายในการเขียน

การเขียนมีความมุ่งหมายต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการเขียนไว้หลายทฤษฎีในที่นี้

วรรณิ โสุมประยูร (2542 : 141) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเขียนไว้หลายอย่าง ดังนี้

- 3.1 เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามหลักตัวอักษรให้เป็นระเบียบ ชัดเจน และอ่านเข้าใจง่าย
- 3.2 เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการเขียนให้พัฒนาออกงานขึ้นตามควรกับวัย
- 3.3 เพื่อให้มีทักษะการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักขระวิธี เขียนวรรคตอน ถูกต้องและเขียนได้รวดเร็ว
- 3.4 เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
- 3.5 เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิดแล้วจดบันทึกสรุปและย่อใจความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
- 3.6 เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรู้สึกนึกคิด เป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง
- 3.7 เพื่อให้สามารถสังเกต จดจำ และเลือกเป็นถ้อยคำหรือสำนวนโวหารให้ถูกต้อง ตามหลักภาษาที่สื่อความหมายให้ตรงตามที่ต้องการ

3.8 เพื่อให้ทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดในชีวิตประจำวัน

3.9 เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเองสนใจ และมีความถนัด

3.10 เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่ออาชีพ การศึกษาหาความรู้และอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการเขียน เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และความรู้สึกลึกซึ้งเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดในชีวิตประจำวัน

4. องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนเป็นการสื่อสารที่มีองค์ประกอบใหญ่ ๆ 4 ประการ ซึ่งวรรณิ โสภประยูร (2542 : 142) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนไว้ว่า

1. ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร) ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการของผู้เขียน ความสามารถในการอ่านเนื้อหา การใช้ภาษา การแสดงความคิด ลายมือของผู้เขียนและจรรยาบรรณของผู้เขียน

2. ภาษา (สาร) ภาษาไทยมีการจำแนกคำสำหรับใช้ให้ถูกกาลเทศะในแต่ละฐานะของบุคคล เพราะคำคำเดียวไม่สามารถใช้กับบุคคลได้ทุกคน ทุกโอกาส และทุกสถานที่ ในทางภาษาจำแนกภาษาออกเป็น 3 ระดับ ภาษาปาก ภาษาถึงแบบแผน และภาษาแบบแผน

2.1 ภาษาปาก ส่วนใหญ่เป็นภาษาที่ใช้พูดมากกว่าเขียน เช่น ภาษาถิ่นหรือ หมายถึง การเขียนที่ใช้ภาษาพูดกับบุคคลที่สนิทคุ้นเคย

2.2 ภาษาถึงแบบแผน เป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในการเขียนที่ใช้ภาษาถึงแบบแผน

2.3 ภาษาแบบแผนเป็นภาษาที่มีความมุ่งหมายแบบแผนและหลักเกณฑ์สำหรับเขียนเฉพาะเรื่อง เช่น เรียงความ จดหมายราชการ ภาษาแบบแผนจึงเป็นภาษาที่ใช้มากกว่าพูด ถ้าจะใช้พูดก็เป็นการเขียนสำหรับการพูดอย่างมีพิธีรีตอง เช่น สุนทรพจน์ โอวาท

3. เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร หมายถึง เครื่องมือที่ผู้เขียนใช้ เช่น อักษร ดินสอ

สมุด ฯลฯ

4. อ่าน (ผู้รับสาร) การเขียนมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริง คือ เขียนเพื่อให้ผู้อื่นอ่าน งานเขียนบางอย่าง ผู้เขียนมีเจตนาให้บุคคลเฉพาะกลุ่มอ่าน เช่น เขียนให้เด็กอ่าน เขียนให้นักธุรกิจอ่าน เขียนให้คนทั่วไปอ่าน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียนประกอบด้วย เขียนเลือกเนื้อหาและเครื่องมือ มาเขียนด้วยลายมือและมีจรรยาบรรณในการเขียน การใช้ภาษาให้ถูกกาลเทศะในแต่ละฐานะ และบุคคล

5. ความหมายของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำมีความสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและจะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ต่างกัน เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

สกุณา เลิกนอก (2545 : 16) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นวิธีการจัดเรียงลำดับพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ภายในคำนั้น ๆ ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน รู้หลักเกณฑ์ในการเขียนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง

มนัสวาท ไชยคารา (2546 : 28) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของคนเรามาเป็นตัวหนังสือ เพื่อเป็นการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นได้เข้าใจความรู้สึกของตน และการเขียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ด้วย

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 24) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวการันต์ได้อย่างถูกต้องและมีความหมายตรงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ฉบับเพิ่มเติม 2545) และสามารถนำคำที่เขียนได้ไปใช้ประโยชน์และสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

สรุปว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และความเป็นอยู่ของบุคคลในปัจจุบัน เพราะการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เขียนอ่านและเขียนหนังสือได้ถูกต้อง สื่อความหมายได้แจ่มชัดและมีความมั่นใจในการเขียนทำให้ผลงานที่เขียนมีคุณค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษาของบุคคลนั้นอีกด้วย

6. ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำโดยใช้คำพื้นฐานถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นอกจากนี้การสะกดคำยังเป็นพื้นฐานการเขียนทุกรูปแบบจึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำหลายท่าน ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 139) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำโดยสรุปไว้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง วิธีเขียนคำโดยลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อออกเสียงได้ชัดเจนและสื่อความหมายได้ตามที่ผู้เขียนต้องการ

ปีทมา ราชฤทธิ์ (2545 : 9) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการเขียน เพราะนอกจากสื่อความหมายได้ถูกต้องแล้ว ยังทำให้คงความถูกต้องของหลักภาษาเกิดความงามทางภาษาและยังทำให้ผู้เขียนได้รับความศรัทธาในงานเขียน นอกจากนี้การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องยังเป็นพื้นฐานของการเขียนในการที่จะเริ่มเรียนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย

ชนาธิป ผลแหวาว (2548 : 24) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงพูด เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเรื่องราวต่าง ๆ ดังนั้นการเขียนสะกดคำจึงมีความสำคัญต่อการเขียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียนอย่างหนึ่ง นักเรียนจะต้องรู้จักสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้านักเรียนสะกดคำผิด จะทำให้ไม่เข้าใจเรื่องราวจากผู้อื่น และไม่สามารถทำให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ นับว่าการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญมากในทักษะการเขียน

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 25) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญที่สุดใน การสื่อความหมายด้วยวิธีเขียนและเพิ่มพูนทักษะในการเขียน การเขียนผิดจะเหมือนกับการพูดผิดความหมายของคำก็จะเปลี่ยนไปและประสิทธิภาพของการเขียนจะลดลงในทางตรงกันข้าม การเขียนสะกดคำถูกต้องจะทำให้ผู้อื่นเข้าใจข้อความที่เขียนได้ถูกต้องและจะทำให้ผู้เขียนมั่นใจในการเขียนของตนมากยิ่งขึ้น และในขณะที่เดียวกันประสิทธิภาพของการเขียนก็เพิ่มมากขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องมีความสำคัญต่อผู้เขียนอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้การเขียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการ การเขียนสะกดคำถูกต้องก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อความที่เขียนได้ถูกต้อง นอกจากนั้นทำให้ผู้เขียนเป็นที่น่านิยมนับถือในเรื่อง ภูมิปัญญาและการประณีตในการเขียนอีกด้วย

7. ปัญหาของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำ เป็นปัญหาที่สำคัญของนักเรียนและครูสอนภาษาไทยเป็นอย่างมากและจากการศึกษาพบว่า สาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดมี ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 157) ได้ศึกษาลักษณะคำยาก ซึ่งเป็นคำที่นักเรียนส่วนมากเขียนผิดนั้น สาเหตุที่เขียนผิดสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับคำผิด โดยเห็นแบบอย่างที่จะกดคำผิด
2. นักเรียนไม่รู้หลักภาษา เช่น ไม่รู้จักประวิสรรชนีย์ เป็นต้น
3. นักเรียนไม่ทราบความหมาย เพราะคำไทยมีคำพ้องเสียง
4. นักเรียนฟังไม่ชัด เพราะคำไทยมีคำควบกล้ำ เช่น คราว กลอง ครอบ กลอง

กรอง

5. นักเรียนไม่สามารถถ่ายทอดคำตามเสียงคำที่มาจากภาษาอังกฤษ ซึ่งเขียนแตกต่างจากเสียงได้ เช่น ซอลค์ ดอกเตอร์ แท๊กซี่

6. นักเรียนใช้คำที่มี ร ล ไม่ถูก เช่น ราว – ลาว ราว – ลาด

เฟอร์นาล (Fernald. 1943 : 183) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความล้มเหลวในการเขียนสะกดคำของนักเรียน สืบเนื่องมาจากการสอนสะกดคำในโรงเรียนมักจะใช้ระยะเวลาจำกัด ทำให้นักเรียนไม่สามารถที่จะเรียนได้และไม่สนใจกับกฎการเขียนที่ใช้ได้ผลแล้วและได้รับประสบการณ์ที่ผิด จากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และคำศัพท์ที่เรียนมีจำนวนมาก ตลอดจนการที่นักเรียนเรียนภาษาควบคู่กับภาษาอื่นทำให้จำได้ยากและเกิดจากปัญหาจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ ความบกพร่องทางสายตา ทางสมอง เป็นต้น

ฟิตเจอร์ราลด์ (Fitzgerald. 1967 : 245) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีปัญหาในการสะกดคำ เนื่องมาจากนักเรียนไม่สนใจต่อการเรียนสะกดคำและวิธีสอนของครูประสิทธิภาพ เช่น ครูไม่เตรียมการสอน เด็กไม่ได้รับการสอนสะกดคำที่ถูกต้องทำให้เสียเวลากับการเรียนโดยไม่รู้วิธีการสะกดคำ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่สำคัญของการเขียนสะกดคำผิดขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ตัวนักเรียนเองและวิธีการสอนของครู ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้เป็นสำคัญ นอกจากนี้มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การโฆษณา สินค้า ป้ายโฆษณาต่าง ๆ และสื่อมวลชน

8. ความหมายของการเขียนสะกดคำยาก

คำยากเป็นคำที่กรมวิชาการกำหนดไว้ในหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที และวรรณคดีลำนานา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นคำที่นักเรียนมีปัญหาเขียนผิดมากที่สุดตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งแยกได้ดังนี้ คำที่สะกดตรงมาตรา คำที่สะกดไม่ตรงมาตรา คำที่มี ห นำและ อ นำ คำที่ประวิสรรชนีย์และ

ไม่ประวิสรรชนีย์ คำที่มีตัวการ์นต์ คำควบกล้ำแท้ คำควบกล้ำไม่แท้ คำ รร หันและ บัน และคำที่ใช้ ไอ ออ อัย จำนวน 100 คำ

การสะกดคำเป็นสาขาหนึ่งของการเรียนและเป็นทักษะที่สำคัญทางภาษาที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของมนุษย์ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 203) ได้กล่าวถึงความหมายที่กล่าวไว้ว่า เขียน หมายถึง จัดให้เป็นตัวหนังสือหรือตัวเลขจัดให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ ให้ชัดเจน

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 139) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามแบบของภาษาศิลปะจากความหมายของการเขียนดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบบุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมายทำสัญญาพินัยกรรมและคำประกัน พ่อค้าใช้การเขียนเพื่อการโฆษณาสินค้าทำบัญชี ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน แพทย์ใช้เขียนบันทึกประวัติคนไข้ เขียนใบสั่งยา และอื่น ๆ นักวิชาการใช้การเขียนเพื่อเขียนบทความ เขียนหนังสือ ตำรา รายงาน เป็นต้น

กูด (Good, 1945 : 383) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำได้ว่าการเขียนสะกดคำ คือ วิธีการจำตัวอักษรได้ เกิดจากการใช้ชื่อหรือออกเสียงเป็นตัว ๆ ไป และเชื่อมเข้าเป็นคำหนึ่ง ๆ ที่ทุกคนยอมรับได้

สรุปได้ว่า ความหมายของการเขียน คือ การถ่ายทอดสรรพสิ่งอันเป็นความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาเป็นสัญลักษณ์ ประทับตราไว้บนวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ อาจจะต้องการสื่อ กับบุคคลอื่นหรือไม่สื่อกับบุคคลอื่นก็ได้แล้วแต่จุดประสงค์ของผู้เขียน

แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก

การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาและออกแบบนวัตกรรมอย่างหลากหลายเพื่อทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่แบบฝึกจะอยู่ที่ขอบหน้าหรือหลังของหนังสือเรียนมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ ดังความหมายต่อไปนี้

แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง แบบตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่สร้างขึ้น เพื่อให้ นักเรียนฝึกตอบ

อุษา ชันแข็ง (2545 : 17) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำ เพื่อเป็นการฝึกฝนหรือทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ

สฤณา เลิกนอก (2545 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนแล้วไปใช้เพื่อให้เกิดทักษะมากยิ่งขึ้น

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่าแบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น นำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ และมีทักษะเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. แนวความคิดในการสร้างแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกเป็นเครื่องมือหรือสื่อที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ แบบฝึกต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีหลักการสร้างอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2545 : 34)

2.1 การศึกษาเอกสารแนวคิด หรือหลักการที่เกี่ยวข้อง

2.2 การเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสม และการวางแผนสร้างนวัตกรรมการเลือกนวัตกรรม ต้องรู้ลักษณะของนวัตกรรมที่ดีคือ

2.2.1 เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็น

2.2.2 เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้แก่นักเรียน

2.2.3 สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2.4 เป็นนวัตกรรมที่มีแนวคิดหรือหลักการทางวิชาการรองรับจนน่าเชื่อถือ

ว่าจะแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้จริง

2.2.5 ใช้ได้ง่ายสะดวกต่อการใช้และการพัฒนานวัตกรรม

2.2.6 มีผลการพิสูจน์เชิงประจักษ์ว่าได้ใช้ในสถานการณ์จริง แล้วสามารถ

แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างน่าพึงพอใจ

2.3 การสร้างและพัฒนานวัตกรรม มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

2.3.2 กำหนดและออกแบบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3.3 ออกแบบสื่อเสริม

2.3.4 ลงมือทำ

2.3.5 ตรวจสอบคุณภาพครั้งแรกโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.3.6 ทดลองในระยะสั้น เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระ

2.3.7 นำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้

2.4 การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้

2.5 การปรับปรุงนวัตกรรม หลังจากหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น
 ภูเขา ยิมพงษ์ (2542 : 27) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะทักษะ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียน

2. ช่วยเสริมการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม และ

การเอาใจใส่จากผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำ
 แบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จ
 ทางด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกทักษะช่วยเสริมทักษะทางภาษาของตน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้
 เกิดผล ได้แก่

4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น

4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะในเรื่องที่ฝึก

5. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ช่วยให้ครูมองเห็นข้อเด่น ข้อบกพร่อง
 ของนักเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหานั้นอย่างทันที

6. แบบฝึกทักษะที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้วจะช่วยให้นักเรียนประหยัดแรงงานและเวลาในการเตรียมสร้างแบบฝึกทักษะ ในด้านผู้เรียนที่ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึกทักษะจะทำให้ได้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการจัดทำแบบฝึกเพื่อฝึกทักษะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยลักษณะและรูปแบบของแบบฝึกที่หลากหลายต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทักษะที่ผู้วิจัยจะฝึก ดังที่มิถุนการณ์ศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดี ไว้ดังนี้

จันทร์ชัย มหาโพธิ์. (2535 : 20) แบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งเหล่านี้

1. เนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์
2. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี
4. มีที่ว่างเหมาะสำหรับการฝึกเขียน
5. ใช้เวลาที่เหมาะสม
6. ทำทหายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้

มนตรีรา ภักดีณรงค์. (2540 : 99-100) การสร้างแบบฝึกที่ดีจะทำให้ให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกกระทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
3. เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึกหัด

แอมเมอร์ล (Emerald, 1946 : 135) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับแบบฝึกไว้ว่าแบบฝึกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมีรูปภาพเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์พร้อมกับความหมายของคำนั้น

กล่าวโดยสรุป ลักษณะแบบฝึกที่ดีควรมีดังนี้ เนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาเหมาะสมกับระดับวัย ทำทหายความสามารถของผู้เรียน มีภาพประกอบ และใช้เวลาเหมาะสม

4. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

เผชิญ กิจระการ (2544 : 44 - 46) ได้กล่าวว่า สื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาได้รับการผลิตขึ้นมาแล้ว ต้องมีการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการศึกษานั้น

ก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากการสอนใด ๆ ที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพภายนอก นอกจากจะไม่มี ความมั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงคุณภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาที่ยืนยันได้ในเชิงปริมาณหรือตัวเลขแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงอันเกิดแก่ผู้เรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของสังคมอีกด้วย นอกจากนั้นครูผู้สอนจำนวนมากที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน โดยไม่มีหลักการหรือทฤษฎีที่ถูกต้อง ทำให้สื่อการสอนเหล่านั้นมีค่าเท่ากับการนำเอา เครื่องมือมาประกอบการสอนเท่านั้น โดยไม่ทราบว่าสื่อเข้าไปมีบทบาทหรือคุณภาพมากน้อย เพียงใด จากคำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ได้รับการผลิตขึ้น เพื่อที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพของสื่อเสียก่อน

หลังจากผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างสื่อทั้งหลายตามหลักวิชาแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น กล่าวคือในการหา ประสิทธิภาพของสื่อการสอนใด ๆ มีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การหา ประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational approach) และขั้นตอนการหา ประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical approach) ทั้งสองวิธีนี้ ควรทำความเข้าใจไปจึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหา ประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลใน การตัดสินใจคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of expert) เป็นผู้ พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ ความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรดังนี้

$$CVR = \frac{2 - N_c}{N} - 1$$

เมื่อ	CVR	แทน	ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)
	N_c	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists Who Had Agreement)
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินของแต่ละคนไปแทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปคืออัตราเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตารางตามจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ จึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

4.2 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

เผชิญ กิจระการ (2544 : 49) กล่าวว่า วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAD) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอนแผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันในลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1/E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	แทน	คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยรวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_1 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 (E_2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุป เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 , 85/85 , 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่าย ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) และ (E_2) เป็นตัวเลข ตัวเลขแรก

และตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 10 มากเท่าไร ยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

5. ดัชนีประสิทธิผล

ฮอฟแลนด์ (เผชิญ กิจระการ. 2542 : 1) ได้เสนอ “ดัชนีประสิทธิผล” (Effectiveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อ

เผชิญ กิจระการ และ สมนึก ภักทิษณีย์ (2545 : 31-33) การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{คะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{\text{(จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม)} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ	P_1	แทน	ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
	P_2	แทน	ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน
	Total	แทน	ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งค่าที่แสดงคะแนนที่เพิ่มขึ้นนั้น เรียกว่า หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และเพื่อให้สื่อความหมายง่ายขึ้นจึงเปลี่ยนคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละ เช่น จากค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) 0.6240 คิดเป็นร้อยละ 62.40

แบบทดสอบอัตนัย

ข้อสอบอัตนัยเป็นข้อสอบที่ให้ผู้เรียนเขียนตอบแบบบรรยาย เพื่อวัดว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้นำคำยากในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดทักษะชีวิต เล่มภาษาพาทีและวรรณคดีลำน้

ซึ่งเป็นคำยากที่นักเรียนเขียนสะกดคำผิดมากตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มาพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากและข้อทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำยาก

1. ลักษณะของแบบทดสอบแบบอัตนัย

ข้อสอบอัตนัยเป็นข้อสอบที่สร้างคำถามเพียงอย่างเดียวให้ผู้ตอบอธิบายโดยเขียนคำตอบอย่างเสรีไม่มีขอบเขตที่แน่นอน เขียนบรรยายตามความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น หรือทัศนะของแต่ละคน ผู้ตอบต้องวิเคราะห์ประเด็นคำถามเอง การตอบจึงต้องศึกษาคำถามแต่ละแบบให้เข้าใจเพื่อจะได้ตอบตรงประเด็นมากที่สุด ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงข้อสอบอัตนัยไว้ดังนี้

บุญเชิด ภิญ โญอนันตพงษ์ (2546 : 142 – 162) กล่าวถึงลักษณะของข้อสอบอัตนัยว่าข้อสอบอัตนัย จะเขียนคำถามหรือโจทย์โดยกำหนดเป็นสถานการณ์หรือปัญหาในรูปแบบหนึ่งอย่างกว้าง ๆ หรือเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้ความเข้าใจความคิดเห็น ทัศนคติได้อย่างไม่จำกัด

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 32) กล่าวว่า ข้อสอบอัตนัยเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยคำถามที่มีจำนวนไม่มากข้อนัก ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ ผู้ตอบจะต้องคิดหาคำตอบเอง โดยบูรณาการความรู้ ความคิด แล้วแสดงออกมาเป็นภาษาเขียนอย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามหลักวิชาของศาสตร์นั้น ๆ ดังนั้นข้อสอบอัตนัยจึงเป็นเครื่องมือวัดสมรรถภาพทางสมองในระดับสูงทักษะตลอดจนทัศนคติได้อย่างแท้จริง

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2538 : 86) กล่าวถึงแบบทดสอบอัตนัยไว้ว่าเป็นแบบทดสอบที่มีจุดประสงค์วัดความสามารถในการบรรยาย อธิบาย และแสดงผลตามความคิดเห็นของตน อาจจำกัดความยาวหรือไม่จำกัดความยาวก็ได้

สมนึก ภัทธิษณี (2546 : 73) กล่าวไว้ว่าลักษณะทั่วไปข้อสอบแบบอัตนัยเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของแบบทดสอบอัตนัยนั้นเป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนได้ตอบอย่างอิสระสามารถจัดระเบียบคำตอบและใช้ภาษาของตนเอง โดยมีข้อจำกัดน้อยที่สุด ใช้วัดความรู้ ความคิด ชั้นสูงที่ซับซ้อนได้ มีจำนวนข้อไม่มาก ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ คุณภาพของคำตอบมีระดับต่างกัน

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 33-34) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของแบบทดสอบแบบอัตนัยในลักษณะของประโยชน์และข้อจำกัดดังนี้

ข้อดีของแบบทดสอบอัตนัย

1. สามารถวัดผลการเรียนรู้ในระดับสูง และระดับที่มีลักษณะซับซ้อนซึ่งไม่สามารถใช้ข้อสอบปรนัยวัดได้ หรือกระทำไต่ยากลำบากโดยเฉพาะข้อสอบอัตนัยแบบไม่จำกัดคำตอบ มุ่งเน้นวัดความสามารถในการบูรณาการและประยุกต์ความคิด และทักษะในการแก้ปัญหา

2. เป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างดียิ่ง อาทิเช่น การพัฒนาทักษะในการคิด ทักษะในการสื่อสารที่เป็นภาษาเขียน เป็นต้น

3. สร้างง่าย ไม่ยุ่งยาก และจัดเตรียมข้อสอบง่ายกว่าข้อสอบปรนัย

4. จัดปัญหาเรื่องการเดาคำตอบ เนื่องจากไม่มีคำตอบให้เลือก

ข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

1. ข้อสอบไม่เป็นตัวแทนของเนื้อหาวิชาทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสอบแบบไม่จำกัดคำตอบ เนื่องจากมีจำนวนข้อน้อย วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวสามารถกระทำได้ดังนี้

1.1 ใช้ข้อสอบให้มีลักษณะให้ตอบสั้น ๆ เพื่อเพิ่มจำนวนข้อ

1.2 ใช้ข้อสอบปรนัยวัดเนื้อหาวิชาด้านความรู้ และความเข้าใจส่วนข้อสอบอัตนัยใช้วัดความสามารถสมองในระดับสูง หรือวัดผลสัมฤทธิ์ที่สลับซับซ้อน

2. ปัญหาด้านความเชื่อมั่นของการให้คะแนนมีแนวโน้มต่ำ ไม่ว่าจะใช้ผู้ตรวจข้อสอบหลายคน หรือคนเดียวตรวจหลายครั้งก็ตาม วิธีแก้ปัญหาดังกล่าวก็คือ

2.1 ตั้งวัตถุประสงค์ของการออกข้อสอบว่ามุ่งวัดพฤติกรรมด้านใด

2.2 จัดสร้างระบบ/กฎเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอน

2.3 ผู้ตรวจควรผ่านการฝึกทักษะในการให้คะแนน

2.4 ผู้ตรวจไม่ควรดูชื่อผู้ตอบ

2.5 ผู้ตรวจควรหยุดพักเป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความเหนื่อยล้า

จากการศึกษาข้อดีและข้อเสียของข้อสอบอัตนัย สรุปได้ว่าแบบทดสอบอัตนัยมีข้อดีในการที่จะนำไปวัดสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง ที่ใช้ข้อสอบชนิดอื่นวัดได้ยากวัดที่สนคิด ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เสรีภาพแก่ผู้สอบในการตอบคำถาม นักเรียนไม่มีโอกาสเดาหรือเดาได้น้อยมาก สะดวกและง่ายในการออกข้อสอบ ส่วนข้อเสียเกิดจากการที่แบบทดสอบอัตนัยมีจำนวนข้อน้อย ทำให้ขาดความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นต่ำ เสียเวลาในการตรวจให้คะแนนและความเที่ยงตรงของการให้คะแนนมีแนวโน้มต่ำด้วย

3. ชนิดของแบบทดสอบอัตนัย

เกอเบอร์ริก (อังศุมาลิน เพิ่มผล. 2542 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Gerberich. 1964 ; 204-205) ได้แบ่งแบบทดสอบอัตนัยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบระลึกอย่างง่าย (Simple Recall Question) ตอบสั้น ๆ สามารถให้คะแนนได้โดยแม่นยำ

2. แบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Question) ให้ตอบเป็นประโยคหรือวลี สามารถจัดอันดับคุณภาพได้อย่างเป็นปรนัย

3. แบบให้อภิปราย (Discussion Question) ให้ตอบโดยสมบูรณ์การให้คะแนนอย่างเป็นปรนัยเป็นไปได้ยาก

อาร์ห์มานน์ และกล็อก (อังศุมาลิน เพิ่มผล. 2542 : 23 – 24 ; อ้างอิงมาจาก Ahmann and Glock. 1959 ; 285) ได้แบ่งแบบทดสอบอัตนัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบตอบยาว ๆ (Extended Response) ใช้วัดความสามารถของนักเรียน ในด้านบูรณาการ (Integration) ด้านการพิสูจน์กฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ การแปลภาษาต่างประเภท การให้เหตุผลที่ใช้ในการแก้ปัญหา การประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถอื่นที่ให้นักเรียนเขียนอธิบายอย่างน้อย 1 หน้า

2. แบบตอบสั้น ๆ (Restricted Response Type or Short Answer Type) สามารถใช้วัดความเข้าใจ การนำไปใช้ การตั้งกฎเกณฑ์ การตั้งสมมติฐานและการสรุปผลอย่างถูกต้องโดยให้ตอบเป็นคำ วลี ประโยคหนึ่งหรือสองประโยค และตัวเลข

จากการศึกษาชนิดของแบบทดสอบอัตนัย สรุปได้ว่า ชนิดของแบบทดสอบอัตนัยมีหลายชนิด ผู้วิจัยต้องการให้นักเรียนได้ตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เขียนตอบเป็นประโยคหรือวลี สามารถจัดอันดับคุณภาพได้อย่างเป็นปรนัย

4. หลักการสร้างแบบทดสอบอัตนัย

ข้อควรพิจารณาในการวางแผนการออกข้อสอบแบบความเรียงหรือแบบอัตนัย คิงนักวิชาการได้กล่าวไว้ต่อไปนี้

สูนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 35) กล่าวถึงหลักการสร้างข้อสอบอัตนัย โดยมีการวางแผนเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ขั้นเตรียมหรือขั้นวางแผนการสร้างข้อสอบ ต้องกระทำสิ่งต่อไปนี้

1.1 ตั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อสอบอัตนัยว่ามุ่งวัดพฤติกรรมด้านใด

1.2 จัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร หรือตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชาเพื่อ
กำหนดว่าข้อสอบ ต้องวัดเนื้อหาและพฤติกรรมด้านใด

2. **ขั้นสร้าง** เป็นขั้นของการสร้างตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชาโดยอาจมี
จำนวนข้อสอบมากกว่าที่กำหนด ซึ่งจะดำเนินการคัดทิ้งภายหลัง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงใน
การสร้างคือ

2.1 ควรเป็นข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมระดับสูง

2.2 ควรมีกรอบโครงสร้างของคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบทราบแนวทางว่า
ควรจะตอบในแง่ใด

2.3 ไม่ควรสร้างแบบทดสอบอัตนัยแบบให้เลือกทำ เช่น ให้เลือกทำ 4
ข้อ จาก 6 ข้อ

2.4 ควรสร้างให้เหมาะสมกับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้ตอบ

2.5 ควรสร้างข้อสอบให้มีรูปแบบใหม่ สถานการณ์ใหม่ ซึ่งมีลักษณะ
ท้าทายกระตุ้นพัฒนาการของผู้ตอบ ในด้านความสามารถทางสมองระดับสูง

3. **ขั้นสร้างคู่มือเฉลยคำตอบและการให้คะแนน**

4. **ขั้นทบทวนและคัดเลือกข้อสอบ** ในด้านต่าง ๆ เช่น วัดตรงตาม
จุดประสงค์คาดคะเนความยากง่าย

สมนึก ภักทิษฺฐิณี (2546 : 73-74) ได้กล่าวรายละเอียดหลักในการสร้าง
ข้อสอบแบบอัตนัย ดังนี้

1. เขียนคำชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการตอบให้ชัดเจน ระบุจำนวนข้อคำถาม เวลา
ที่ใช้สอบและคะแนนเต็มของแต่ละข้อ

2. เนื่องจากข้อสอบแบบนี้มีเฉพาะคำถาม และแต่ละข้อมักจะให้คะแนน
มาก ดังนั้นควรเขียนคำถามให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ไขว้เขวในการตอบ

3. ไม่ควรตั้งคำถามเฉพาะประเภทความรู้ความจำ หรือถามปัญหาที่มี
คำตอบในหนังสือ แต่พยายามถามประเภทสูงกว่าความรู้ความจำ คือถามให้ใช้ความคิด
ซึ่งมักขึ้นต้นด้วยคำว่า จงอธิบาย จงอภิปราย จงเปรียบเทียบ จงบรรยาย จงวิเคราะห์
ให้ประมาณค่า ให้บอกความสัมพันธ์ ให้วิจารณ์ ให้วิเคราะห์ เป็นต้น

4. กำหนดเวลาให้ตอบนานพอสมควร เพราะผู้ตอบต้องใช้เวลาใน
การรวบรวมความคิด จัดระบบความคิด และเขียนคำตอบด้วยคำของตนเอง
หากกำหนดเวลาน้อยมา สามารถใช้พลังความคิดได้เต็มความสามารถ

5. เลือกถามเฉพาะจุดที่สำคัญของเรื่อง เพราะไม่สามารถถามได้ทุก ๆ
เนื้อหาที่เรียน

6. ไม่ควรให้มีการเลือกตอบเป็นบางข้อ เช่น 7 ข้อ ให้เลือกทำ 6 ข้อ
หรือ 4 ข้อ ให้เลือกทำ 3 ข้อ เหตุผลมีดังนี้

6.1 ไม่สามารถวัดเรื่องที่สำคัญได้ทุกเรื่อง

6.2 คำถามแต่ละข้อมีความยากง่ายไม่เท่ากัน จะมีปัญหาในการจัด
ตำแหน่งผู้เข้าสอบว่า ใครจะเก่งกว่ากัน โดยเฉพาะการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม

6.3 ไม่ยุติธรรมกับผู้ที่สามารถตอบได้ทุกข้อ ซึ่งมีโอกาสได้คะแนน
เท่ากับผู้ที่ตอบได้เพียงบางข้อ

7. การตรวจให้คะแนน ควรปฏิบัติดังนี้

7.1 เขียนแนวคำตอบไว้ก่อน และระบุคะแนนว่า ประเด็นใดตอนใด
ควรได้กี่คะแนน

7.2 ควรตรวจเฉพาะข้อเดียวจนครบทุกคน แล้วตรวจข้อต่อไป

7.3 ไม่ควรดูข้อผู้สอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอคติในการให้คะแนน
จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการสร้างแบบทดสอบอัตนัยจะต้องมี
แบบแผนลำดับขั้นตอนการสร้างที่ถูกต้องและเขียนคำชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการตอบให้ชัดเจน

2. เกณฑ์การให้คะแนน

เนื่องจากแบบทดสอบอัตนัยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีความอิสระในการตอบ จึงทำให้
มีจุดอ่อนในการตรวจให้คะแนนมาก จากผลการวิจัย คอฟฟ์แมน (Coffman, 1971 : 271 –
278) พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดของแบบทดสอบอัตนัยอยู่ที่ความไม่แน่นอนของผู้ตรวจให้
คะแนน ดังนั้นในการตรวจให้คะแนน จึงจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนหรือ Rubric
จะต้องมีความชัดเจนในการให้คะแนนอย่างพอเพียงถึงขนาดที่ผู้ตรวจให้คะแนน 2 คน
สามารถใช้ Rubric เดียวกันตรวจแบบทดสอบของผู้เรียนข้อเดียวกันแล้วให้คะแนนได้ตรงกัน
ระดับของความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ตรวจทั้ง 2 คน ที่ประเมินอย่างเป็นอิสระ
จากกันจะเรียกว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการให้คะแนน

กรมวิชาการ (2538 : 55-59) ได้กล่าวถึงแนวการให้คะแนนของ Rubric ก็คือ
การตอบคำถามว่านักเรียนทำอะไรได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในขั้นต่าง ๆ กัน หรือ
มีผลงานเป็นอย่างไรนั่นเองการให้คะแนน Rubric มี 2 แบบ คือ

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือการให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง โดยดูภาพรวมของชิ้นงานว่ามีความเข้าใจความคิดรวบยอดการสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานที่เป็นอย่างไร แล้วเขียนอธิบายคุณภาพของงานหรือความสำเร็จของงานเป็นชิ้น ๆ โดยอาจจะแบ่งระดับคุณภาพตั้งแต่ 0-4 หรือ 0-6 สำหรับในขั้นต้น การให้คะแนนรูปรีกอาจจะแบ่งวิธีการให้คะแนนหลายวิธี เช่น

วิธีที่ 1 แบ่งงานตามคุณภาพเป็น 3 กอง คือ

กองที่ 1 ได้แก่ งานที่มีคุณภาพเป็นพิเศษและเขียนอธิบายลักษณะของงานที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ

กองที่ 2 ได้แก่ งานที่ยอมรับได้และเขียนอธิบายลักษณะของงานที่ยอมรับได้

กองที่ 3 ได้แก่ งานที่ยอมรับได้น้อย หรือยอมรับไม่ได้และเขียนอธิบายลักษณะของงานที่ยอมรับได้น้อย

งานกองที่ 1 จะให้คะแนน 6 หรือ 5

งานกองที่ 2 จะให้คะแนน 4 หรือ 3

งานกองที่ 3 จะให้คะแนน 2 หรือ 1

สำหรับงานที่แสดงไม่ได้ใช้ความพยายามเลยให้คะแนนเป็น 0

วิธีที่ 2 กำหนดระดับความผิดพลาด โดยพิจารณาจากความพลพร่องของคำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด แล้วหักจากระดับคะแนนสูงสุดมาทีละระดับ ดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง คำตอบถูกแสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน

คะแนน 3 หมายถึง คำตอบถูกแสดงเหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย

คะแนน 2 หมายถึง เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาดแต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ

คะแนน 1 หมายถึง แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ไม่ได้คำตอบ

คะแนน 0 หมายถึง ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

วิธีที่ 3 กำหนดระดับและคำอธิบายเช่น

รูปรีกของความสามารเข้าใจเนื้อหาสาระเขียนได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง การสาธิตหรือแสดงออกถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์ครบถ้วน ถูกต้องแม่นยำในหลักการความคิดรวบยอดข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด รวมทั้งเสนอแนวคิดใหม่ que แสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงกฎเกณฑ์ หรือลักษณะของข้อมูล

2 หมายถึง การแสดงออกถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์ครบถ้วน ถูกต้อง ในหลักการหรือความคิดรวบยอด หรือข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

1 หมายถึง การแสดงออกถึงการเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดค่อนข้างมาก และเข้าใจไม่ถูกต้องบางส่วน

0 หมายถึง ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ

มาตราวัดนี้บรรยายความสามารถ การแสดงออกตั้งแต่ระดับ 0 ซึ่งต่ำสุดไปจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นความสามารถสูงสุด โดยปกติระดับของรูบริกจะต้องมีการพิจารณาว่าระดับใดจะเป็นที่ยอมรับได้ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป มีคำอธิบายถึงการแสดงออกที่ยอมรับได้เพราะนักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจที่สมบูรณ์ครบถ้วน ถูกต้องในหลักการความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Score) เพื่อให้การมองคุณภาพหรืองานหรือความสามารถของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการแยกองค์ประกอบของการให้คะแนนและอธิบายคุณภาพของงานในแต่ละองค์ประกอบของงานเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ความเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง เป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอด

2.2 การสื่อความหมายสื่อสาร คือความสามารถในการอธิบาย นำเสนอ การบรรยาย เหตุผล แนวคิด ให้ผู้อื่นเข้าใจได้คืมีความคิดสร้างสรรค์

2.3 การใช้กระบวนการและกลยุทธ์วิธี สามารถเลือกใช้ยุทธวิธีกระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ผลสำเร็จของงาน ความถูกต้องแม่นยำในผลสำเร็จของงานหรืออธิบายที่มา และตรวจสอบผลงานครูจะต้องให้นักเรียนทราบรูบริกเมื่อนักเรียนทำงานใดทำงานหนึ่ง ถ้างานนั้นได้รับการออกแบบให้สามารถวัดได้ 4 องค์ประกอบ ครูก็จะต้องจัดทำรูบริกของทั้ง 4 องค์ประกอบเมื่อครูกำหนดงานชิ้นมางานหนึ่งก็ต้อสร้างรูบริกเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อบรรลุดสมรรถภาพที่อยู่ในงานนั้น ๆ

เมอร์เรนส์ และเลห์แมน (พรณี เข็มสุบุตร. 2543 : 25-28 ; อ้างอิงมาจาก Mebrens and LeHmann. 1973 : 329-238) กล่าวว่าเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งได้ 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการวิเคราะห์ (Analytical Method) เป็นวิธีที่มีรูปแบบประกอบด้วยประเด็นเฉพาะที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว คะแนนของนักเรียนที่ได้จะขึ้นอยู่กับจำนวนประเด็นที่เขาตอบรวมไปถึงส่วนอื่น ๆ เช่น แสดงความคิดเห็นได้ชัดเจนในการให้เหตุผลและการยกตัวอย่างสนับสนุนในประเด็นคำตอบ และการกำหนดคะแนนในแต่ละประเด็นจะขึ้นอยู่กับเวลาที่ใช้ในการตอบความซับซ้อนของคำตอบและเนื้อหาที่ครูสอน

ข้อดีของการตรวจให้คะแนนด้วยวิธีการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ให้ผลคะแนนที่เชื่อถือได้ เมื่อผู้ตรวจตรวจอย่างยุติธรรม
2. เมื่อมีการเตรียมรายละเอียดของคำตอบไว้แล้ว ครูสามารถพิจารณาความผิดพลาดจากการใช้คำความยาก หรือความซับซ้อนของคำถาม รวมทั้งเวลาที่ ไม่เหมาะสม และสามารถเปลี่ยนแปลงคำถาม หรือขยายเวลาให้เหมาะสมได้
3. มีการแบ่งคำตอบเป็นกอง ๆ ทำให้สามารถตรวจให้คะแนน จัดอันดับคุณภาพแบบทดสอบของนักเรียนได้ง่าย

ข้อจำกัด

1. ตรวจยาก
2. การกำหนดประเด็นหรือใส่ส่วนประกอบมากเกินไปอาจทำให้ได้รับคำตอบด้านต่าง ๆ ไม่ลึกซึ้งถึงแม้ว่าการตรวจด้วยวิธีการวิเคราะห์จะใช้ได้ทั้งคำถามชนิดจำกัดคำตอบและไม่จำกัดคำตอบ แต่จะใช้ได้ดีกับชนิดจำกัดคำตอบและไม่มากเกินไปจึงจะเชื่อมั่นได้มากกว่า

2. วิธีรวม (Holistic Method) เป็นวิธีที่คำตอบจะไม่ถูกแบ่งส่วนเป็นประเด็นเฉพาะ แต่ผู้ตรวจจะอ่านคำตอบอย่างรวดเร็วแล้วใช้ความประทับใจและให้มาตรฐานบางอย่าง กำหนดระดับของคำตอบ การตรวจคำตอบขึ้นอยู่กับระดับของการแบ่ง อาจแบ่งข้อสอบเป็น 2 กลุ่ม คือ “กลุ่มที่ยอมรับได้ กลุ่มที่ยอมรับไม่ได้” หรือ 5 กลุ่ม คือ “ดีมากจนถึงต่ำกว่ามาตรฐาน” โดยมากจะแบ่งประมาณ 4 หรือ 5 กลุ่ม สำหรับกรณีที่แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 2.1 คุณภาพดีมาก
- 2.2 คุณภาพดีกว่าปานกลาง
- 2.3 คุณภาพปานกลาง
- 2.4 คุณภาพต่ำกว่าปานกลาง
- 2.5 คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน

ในการอ่านคำตอบอย่างรวดเร็ว ผู้ตรวจจะกำหนดคุณภาพของคำตอบให้อยู่ 1 ใน 5 กลุ่มนี้ แต่ละคำตอบจะต้องอ่านอย่างน้อยที่สุด 2 ครั้ง เพื่อจัดอันดับคุณภาพ วิธีนี้จะไม่ลำบากและไม่เสียเวลามากเกินไป จึงทำได้เร็วกว่าวิธีการวิเคราะห์ ซึ่งวิธีรวมจะมีประสิทธิภาพมากเมื่อแบบทดสอบมีจำนวนมาก

สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 74-75) ได้กล่าวถึงข้อดีของข้อสอบอัตนัยไว้ ดังนี้

ข้อดีของข้อสอบอัตนัย

1. สามารถวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ทุกด้าน โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านสังเคราะห์
2. ผู้ตอบได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือเจตคติของตน
3. โอกาสในการตอบโดยไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นแล้วได้คะแนนมีน้อยมาก
4. วัดความสามารถในการเขียนและส่งเสริมการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

ข้อจำกัดของข้อสอบแบบอัตนัย

1. ออกคำถามวัดได้น้อยข้อ เนื่องจากแต่ละข้อจะต้องใช้เวลาตอบนานจึงวัดได้ไม่ครอบคลุมหลักสูตร หรือเนื้อหาสาระ
2. การตรวจให้คะแนนมักจะมีผลคลาดเคลื่อนมาก ทวคุมให้เกิดความยุติธรรมได้ยาก
3. ไม่เหมาะที่จะใช้สอบกับนักเรียนจำนวนมาก ๆ เพราะใช้เวลาในการตรวจ
4. ลายมือของผู้ตอบและประสิทธิภาพในการเขียนบรรยายอาจจะมีผลต่อคะแนน

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าในการสอนเขียนจะต้องมีการวัดและประเมินผลทุกครั้ง จะต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจน

3. หลักการประเมินผลทักษะการเขียน

ในการเรียนการสอนนั้นจะต้องมีการวัดและประเมินผลด้วยทุกครั้ง เช่น วัดและประเมินผล รวมอาจประเมินสิ้นภาคการศึกษาแต่ละภาค หรืออาจประเมินเป็นช่วง ๆ ปี การศึกษาระยะ 2-3 ครั้ง หรือ 4 ช่วง

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลนั้นเพื่อให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้ทราบผลของตนเอง ผู้สอนจะได้ทราบวิธีสอนของตนว่า สอนได้บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างไร จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป ตัวผู้เรียนเองก็จะได้ทราบ

ว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด วิธีการเรียน ความสนใจในการเรียนเพียงพอหรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุง แก้ไข ครูต้องอาศัยเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสมในการตรวจ

กรณีการ พวงเกษม (2534 : 148-149) กล่าวว่า ควรประเมินว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่แสดงออกโดยการเขียนเข้าขั้นและมีการลำดับเนื้อเรื่องที่ดี และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ถูกต้องหรือไม่ โดยใช้ข้อสอบอัตนัย ตรวจให้คะแนนด้วยวิธีจัดอันดับคุณภาพ เช่น กำหนดภาพให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ เช่น กำหนดภาพให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนไว้ด้วยแล้วให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพดังตัวอย่างการวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจากภาพของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดให้มีความยาวไม่น้อยกว่า 10 ประโยค กำหนดหัวข้อในการให้คะแนนโดยวิธีการจัดอันดับ ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา สอดคล้องกับภาพ การเรียบเรียงจัดลำดับความคิดความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา ตัวอย่าง

ตารางที่ 2 การวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจากภาพโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

ชื่อ - สกุล	ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา					การเรียบเรียงความคิด					ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา					ผลการประเมิน	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
1.																	
2.																	
3.																	
ฯลฯ																	

หมายเหตุ 5 เท่ากับ ดีมาก 4 เท่ากับ ดี 3 เท่ากับ ปานกลาง
2 เท่ากับ อ่อน 1 เท่ากับ อ่อนมาก

เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้นี้อาจนำไปเปรียบเทียบเป็นระบบร้อยละได้ตามที่เห็นสมควร

วีระวัฒน์ วัฒนา (2542 : 90) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนบรรยายภาพจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ดังนี้

1. การแสดงออก (5 คะแนน) หมายถึง การเสนอความคิดแปลกใหม่เป็นความคิดของตนเอง แสดงความรู้สึกความเข้าใจอย่างเสรี
2. การเชื่อมโยงความคิด (5 คะแนน) หมายถึง การลำดับความคิดให้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. การเสนอเรื่อง (4 คะแนน) หมายถึง การเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
4. การใช้ภาษา (3 คะแนน) หมายถึง ความชัดเจนในการใช้ภาษา สื่อความตามที่ต้องการได้ถูกต้องตามเหตุการณ์ในเรื่อง
5. เนื้อหาสาระ (3 คะแนน) หมายถึง การเสนอความรู้ที่เป็นความจริงทั่ว ๆ ไปเหมาะสมกับชื่อเรื่อง ได้ใจความมีความยาวพอเหมาะกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จะเห็นว่าแนวทางในการวัดและประเมินผลการเขียน รวมทั้งหลักเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนมีหลายลักษณะด้วยกัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางภาษาส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยแบบไม่จำกัดคำตอบหรือการเขียนเรียงเรียงถ้อยคำให้เป็นเรื่องราวนั่นเอง ทั้งนี้เป็นเพราะข้อสอบแบบอัตนัยเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสมรรถภาพทางการคิดหรือการสื่อสารทางการเขียนซึ่งไม่สามารถใช้ข้อสอบปรนัยวัดได้ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับวัดความสามารถ ด้านการแสดงออกทางความคิด เจตคติ ซึ่งชี้ให้เห็นความสามารถในระดับสูงของผู้ตอบ สำหรับหลักเกณฑ์การให้คะแนนนั้นแบ่งเป็นส่วน ๆ เช่น ด้านเนื้อหา หรือเนื้อเรื่อง หรือการจัดลำดับความคิด ด้านการใช้ภาษา ด้านรูปแบบการเขียนและด้านกลไก ประกอบการเขียน เป็นต้น กำหนดเวลาในการเขียนให้ประมาณ 30-40 นาที การให้คะแนนเป็นแบบประเมินค่า หรือประเมินภาพรวมมุ่งประเมินด้านคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณ สิ่งที่ต้องคำนึงในการตรวจข้อสอบแบบอัตนัยแบบไม่จำกัดคำตอบคือ ปัญหาด้านความเที่ยงตรงในการให้คะแนน สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ โดยตั้งจุดประสงค์ในการวัดให้ชัดเจน สร้างระบบการให้คะแนนที่แน่นอนตายตัว ให้มีผู้ตรวจมากกว่า 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีทักษะในการตรวจหรือเคยฝึกการตรวจข้อสอบชนิดนี้มาแล้ว ระหว่างการตรวจไม่ควรดูชื่อผู้ตอบและหยุดพักเป็นระยะเพื่อให้การตรวจเป็นไปอย่างราบรื่น

4. ตัวอย่างข้อสอบอัตนัย

- 4.1 จงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพืชใบเลี้ยงคู่กับใบเลี้ยงเดี่ยว
- 4.2 การวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไร

4.3 ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำที่กล่าวว่า “การสอบโดยใช้ข้อสอบปรนัยทำให้เด็กคิดไม่เป็น” จงอภิปรายข้อดีและข้อจำกัดของข้อสอบอัตนัย (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2546 : 121)

5. คำแนะนำในการตอบข้อสอบอัตนัย

5.1 แบ่งเวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อให้เหมาะสม พยายามทำข้อสอบให้ครบทุกข้อ

5.2 เขียนด้วยลายมือที่ชัดเจน ใช้ปากกาสีเข้ม เช่น สีดำ หรือสีน้ำเงิน เพื่อให้อ่านง่าย ไม่ใช้ดินสอหรือปากกาสีแดง

5.3 วิเคราะห์คำถามอย่างรอบคอบเพื่อให้เข้าใจ ตอบให้ครบทุกคำถาม

5.4 ตอบให้ตรงประเด็น ไม่ตอบแบบย่อหรือคลุมเครือ และแสดงเหตุผลของคำตอบด้วยทุกครั้ง

5.5 ใช้ภาษาที่ง่าย กระชับ สื่อความชัดเจน และควรใช้ภาษาทางการหรือกึ่งทางการ ไม่ควรใช้ภาษาพูด

5.6 ใช้หลักการของย่อหน้าช่วยในการเขียน โดยแบ่งประเด็นความคิดให้ชัดเจน แล้วเขียนข้อความเพียงหนึ่งประเด็นในแต่ละย่อหน้า อย่าเขียนติดกันเป็นพืดโดยไม่มีย่อหน้า

5.7 วางโครงเรื่องของคำตอบทุกครั้ง เพื่อจะได้จัดระเบียบของความรู้ ความคิดที่รวบรวมให้มีลำดับขั้นตอน และเพื่อให้สามารถตอบคำถามได้อย่างครอบคลุมทุกประเด็น

5.8 ตรวจสอบเพื่อดูความบกพร่องทั้งในด้านเนื้อหาและภาษา

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนอย่างเป็นระบบซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการนำสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอนก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดวางโปรแกรมการสอนทั้งหมดในวิชาใดวิชาหนึ่งไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิดศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์

วิจารณ์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง นักเรียนจะอ่านหนังสือ จดบันทึก และ ควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่น จากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วิดิทัศน์ เป็นต้น มีนักการศึกษา ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 203) กล่าวว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนวัตถุประสงค์ประเมินผลให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า แผนการสอนเป็น แผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นตามคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนรับทราบว่าจะสอนเนื้อหาใดเพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่อและวัดประเมินผลโดยวิธีใด

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) กล่าวว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ปฏิบัติการสอนเพื่อใช้ใน รายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ไปสู่จุดประสงค์เรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

ชัยชาญ วงศ์สามัญญ (2543 : 39) ให้ความหมายของแผนการสอนหรือแผนการจัดการ เรียนรู้ว่า แผนการสอน เป็นแบบบันทึกที่บรรจุข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้สำหรับสอน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แผนการสอนที่ดีควรมีองค์ประกอบที่เหมาะสม มีขั้นตอนการจัดเตรียมและ มีการปรับปรุงอยู่เสมอ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 2) กล่าวว่า แผนการสอน หรือแผนการจัด การเรียนรู้ คือ แนวดำเนินการ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้ซึ่งส่วนสำคัญประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผลผู้เรียน

สุคนธ์ สิ้นทนนท์ และคณะ (2545 : 19) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการเตรียมการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

รุจิ ภูสาระ (2545 : 19) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้นี้เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

เนสส์สัน (ชาญชัย อาจิมสมาจาร, 2540 : 29 : อ้างอิงมาจาก Neslson, 1952 : unpagad) ได้ให้คำจำกัดความของแผนการสอนว่า หมายถึง ข้อความของผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการให้บรรลุ

และวิธีทางเฉพาะที่ทำให้สิ่งเหล่านี้บรรลุในฐานะเป็นผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน ภายใต้การแนะนำของครู

ผู้วิจัยได้ศึกษาของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวดำเนินการที่จัดเตรียมไว้สำหรับการสอนเป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียน

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

สงบ ลักษณะ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540 : 203 : อ้างอิงมาจาก สงบ ลักษณะ. 2533 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงผลดีของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนให้ทันเวลา

3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

4. ช่วยให้สะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ครูผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียน การสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติ การสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็น ผลงานทางวิชาการต่อไป

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 159) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องตอบคำถามได้ว่า

1. จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อย่างไร
2. จะเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง จึงจะทำให้ นักเรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์
3. ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครูเป็นศูนย์กลางจนถึงนักเรียนเป็นผู้จัดทำ
4. ให้สื่ออุปกรณ์อะไรจึงช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์
5. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติที่คาดหวังไว้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 7) กล่าวว่า การจัดแผนการสอนเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้สอนและตัวผู้เรียน ดังนี้

1. ทำให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอนยิ่งขึ้น
2. ทำให้การสอนของครูต่อเนื่อง
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในตัวครู
4. ทำให้บทเรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียน
5. เป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้อื่นที่จำเป็นต้องสอนแทน
6. เป็นหลักฐานในการวัดผลของผู้เรียน
7. เป็นหลักฐานในการพิจารณาผลงานของครู

3. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

1. มีนักการศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีหลายทระณะที่นี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 6) เสนอว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน เป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมผู้เรียน ดำเนินการไปตามจุดมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นคอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และ นำกระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคา

2. ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (สงบ ลักษณะ. 2540 : 20)

2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน

2.2 กิจกรรมการเรียนสามารถนำไปสู่จุดประสงค์ได้

2.3 ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนอำนวยความสะดวกตาม กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.4 ใช้เนื้อหาใกล้ตัว

2.5 ครูผู้สอนแสวงหา ทิศค้น พัฒนา สื่อราคาย่อมเยาในท้องถิ่น สื่อเสริม การเรียนรู้

2.6 จัดระบบการวัดผลประเมินผลต่อเนื่อง ใช้ผลเพื่อการพัฒนา

4. ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมมี 3 ประเภท คือ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 913-916) กล่าวไว้ว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่ มีความคิดรวบยอดหลายอย่างและใช้เวลา สอนต่อเนื่องกันหลายครั้ง ครั้งละหลาย ๆ คาบ ในการสอนให้ครบทั้งแผนต้องใช้เวลาเป็น สัปดาห์หรือเป็นเดือน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด เนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยให้เล็กลง แต่ยังไม่เล็กถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วย ใช้สอนได้มากกว่า 1 ครั้ง

3. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนต่อ การสอน 1 ครั้ง

5. รายละเอียดของส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จำแนกได้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2538 : 352)

1. สารสำคัญ คือ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ หรือโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่องราวนั้น ๆ ไปแล้ว ฉะนั้นเนื้อหาสาระจะถูกต้อง ครอบคลุมและชัดเจน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรใน คำอธิบายรายวิชา เป็นสิ่งบอกให้ทราบว่า จะจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในขั้นใดของทักษะ เช่น ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และควรมี จุดประสงค์ย่อยเพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ปลายทาง

3. เนื้อหา คือ เนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดสถานการณ์ การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องการเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานรายบุคคล ฉะนั้นกิจกรรม จะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสนใจ ความเหมาะสม และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

5. สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการ เรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อการเรียน การสอนจึงควรมีความสนใจ ความประหยัดและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

6. การวัดและประเมิน คือ การประมาณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพื่อบอกคุณภาพของ สิ่งนั้น ๆ เช่น การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการบอกคุณภาพว่าผู้เรียนมีความเข้าใจ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาประกอบการวินิจฉัยได้เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และอื่น ๆ การวัดและประเมินผลที่ดีควรมี ความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสามารถประยุกต์ได้

7. กิจกรรมเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนใน แต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน โดยการจัดในโอกาสต่าง ๆ นอกเวลาเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อซ่อมเสริม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ความรักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตรวจสอบ นิเทศ/เสนอแนะรับรอง) คือ การตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนที่จะนำไปใช้จริงและลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

9. บันทึกผลการเรียนหลังสอน คือ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วเกิดผลอย่างไร นำผลมาบันทึกไว้เป็นการปรับปรุง แก้ไขในคราวต่อไป และลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

แนวที่ยึดคาบเวลาเป็นหลัก คือ การทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายคาบ รายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคการศึกษา หรือรายปีก็ได้

แนวที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่พิจารณาว่าเนื้อหาและวิชา หรือรายวิชา มีหัวข้อหรือหน่วยเนื้อหาย่อยอะไรบ้าง แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจะใช้ หัวข้อหรือหน่วยเนื้อหานั้นเป็นขอบข่ายของแต่ละแผน

เอกสารประกอบการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน และเอกสารอื่นๆ เช่น วารสาร

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องยึดส่วนประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการ เรียนรู้อย่างน้อยส่วนนี้เป็นแนวทางในการเขียนส่วนประกอบอื่น ๆ เป็นส่วนเสริม เมื่อเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้ว ส่วนจะพัฒนา ปรับปรุง เพิ่มเติมความจำเป็น ความต้องการของแต่ละหน่วยงานได้

6. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

1. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (สนอง อิงละคร. 2535 : 31-32)

1.1 ทำให้เกิดการวางแผน วิธีสอน วิธีเรียน มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็น การผสมผสานของเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ในการเรียนจากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยา การศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ ผสมกับปัจจัยการอำนวยความสะดวกของโรงเรียน และสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรใน ห้องถิ่น

1.2 ช่วยให้ผู้มีคู่มือของตน ที่ทำด้วยตัวเองล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการ จัดการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้ครบถ้วนและทันเวลา

1.3 ถ้าผู้สอนคิดรูระจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วย ให้ครูที่มาสอนแทนมีความมั่นใจยิ่งขึ้น

1.4 เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงความชำนาญพิเศษหรือ ความเชี่ยวชาญของผู้ทำการสอน ซึ่งสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างที่ดีกับครูทั่วไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารเครื่องมือช่วยให้ครูดำรงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 134)

- 2.1 รู้วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
- 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
- 2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตรงตามเจตนารมณ์ของ

หลักสูตร ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน สอนให้ครบถ้วนและทันเวลา ถ้าครูมีความจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง ผู้ที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

7. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

ได้มีผู้วางรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย พอสรุปได้ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 34)

แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่.....

หน่วยย่อยที่.....ชั้น.....

เรื่อง.....เวลาเรียน.....คาบ

1. สาระสำคัญ

.....

2. จุดประสงค์

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง.....

2.2 จุดประสงค์นำทาง.....

3. เนื้อหา

.....

4. กิจกรรม

.....

5. สื่อการเรียนการสอน

.....

6. การวัดและประเมินผล

.....

7. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม หรือภาคผนวก

.....

.....

ผู้วิจัยได้ปรับใช้ตามแบบของโรงเรียนบ้านหนองโนอีคำ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... ชั้น.....

หน่วยการเรียนรู้ที่..... เรื่อง..... เวลา.....

หน่วยย่อยที่..... เรื่อง..... เวลา.....

สาระที่.....

มาตรฐาน.....

สาระสำคัญ.....

จุดประสงค์การเรียนรู้.....

สาระการเรียนรู้.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กระบวนการจัดการเรียนรู้.....

สื่อและแหล่งการเรียนรู้.....

การวัดและประเมินผล.....

กิจกรรมเสนอแนะ.....

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้บริหาร.....

.....

บันทึกผลหลังสอน

8. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กระทำตามขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 33)

1. ศึกษาหลักสูตร จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จุดประสงค์
ของกลุ่มประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์
2. ศึกษาการใช้คู่มือหลักสูตร คู่มือหลักการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจ
จุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สาระสำคัญที่ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
บทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
ของการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์
3. นำโครงสร้างเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์และจุดประสงค์
รายวิชามากำหนดหัวข้อเนื้อหาหลัก หัวข้อเนื้อหาย่อยโดยให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาที่
กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เป็นการกำหนดการสอนระยะยาว
4. ศึกษาตัวอย่างการสอนในคู่มือครู แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนด
กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียน ให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหาและจุดประสงค์
การเรียนรู้ของแต่ละหัวข้อ เพื่อครูนำไปปรับสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่จัดไว้ในตารางเรียน
ของแต่ละวันในแต่ละสัปดาห์ต่อไป
5. จัดทำแผนการเรียนรู้ โดยครูจะต้องพิจารณาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
มาประกอบ เช่น หนังสือค้นคว้า อ้างอิง สาระสำคัญสำหรับครู หนังสือเรียน สื่อการเรียน
การสอน วัสดุสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ ข้อทดสอบสำหรับวัดผลและประเมินผลนักเรียน

9. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 211-216) กล่าวถึงหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็น
สิ่งยากมาก แต่ผู้ที่ไม่คุ้นเคยจะรู้สึกว่าเป็นภาระหลัก อย่างไรก็ตามถ้าได้ฝึกเขียนอย่าง
สม่ำเสมอ ผลที่ได้จะคุ้มค่ากับเวลาอย่างแท้จริง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องตาม
หลักการ สิ่งที่ควรเขียนให้ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ คือ

1. ชื่อเรื่อง เป็นหัวข้อย่อยที่แยกมาจากหัวข้อใหญ่หรือหน่วยย่อย ชื่อเรื่องหรือ
หัวข้อเรื่องนี้ได้มาจากการอ่านคำอธิบายหลายวิชาหรือใช้หัวข้อปัญหาในชีวิตจริงตาม

ความต้องการของชุมชนให้สอดคล้องกับวัยและความสามารถของผู้เรียนหรือจากแนวการสอนของกรมวิชาการ

2. จำนวนคาบ เป็นคาบเวลาที่ใช้สอนเรื่องย่อมนั้นโดยคำนวณจากจำนวนภาพของหัวข้อใหญ่ คำนวณคาบเวลาให้เหมาะสมกับน้ำหนักและปริมาณของหัวข้อย่อมนั้น

3. สาระสำคัญ คือ แก่นของความรู้ ทักษะและเจตคติที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่อง (หน่วย หัวข้อ) นั้น ๆ แล้วจัดเป็นหัวใจหรือตะกอนของความรู้ความสามารถที่จะให้ติดค้างไปกับนักเรียนในอนาคต และจัดเป็นกรอบกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนประจำตัวหัวข้อเรื่องนั้น การเขียนสาระสำคัญให้คำนึงถึงหลักการเขียนดังนี้

3.1 เป็นประโยคที่สมบูรณ์ (มีภาคประธาน ภาคแสดง) และได้ใจความ

3.2 ใช้คำกะทัดรัดชัดเจน

3.3 มีใจความตรงกับเนื้อหา

4. จุดประสงค์ต้องเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยทั่วไปจะเขียนรวมโดยไม่แยกเป็นจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง

5. เนื้อหา เป็นสาระของความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาในคาบของเวลาเรียนนั้นในการเขียนอ่านเขียนเพียงหัวข้อหรือเค้าโครงเท่านั้น ไม่ต้องลงรายละเอียดทั้งหมด ซึ่งผู้สอนควรได้ศึกษาค้นคว้าหารายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ

6. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจัดให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

7. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ อาจเป็นรูปภาพ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ เพลง หนังสือนิทาน บัตรคำ แผ่นใส แผ่นสไลด์ ฯลฯ ครูควรพยายามจัดหามาใช้ให้สอดคล้องกับบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้สอนเกิดความสะดวกในการสอน หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน มี 6 ป ได้แก่

7.1 เป้าหมาย หมายถึง เลือกจัดหาสื่อมาใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์การสอน

7.2 ประโยชน์ หมายถึง เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และช่วยให้ผู้สอนเกิดความสะดวก คล่องตัวในการสอน

7.3 ประสิทธิภาพ หมายถึง เป็นสื่อที่มีคุณภาพ ไม่ขาดไม่เก่าเกินไป มีความชัดเจน และใช้งานได้ดี

7.4 ปลอดภัย หมายถึง การใช้สื่อ ให้คำนึงถึงความปลอดภัย ถ้าเป็นสื่อที่ต้องระวังมากหรืออาจเกิดอุบัติเหตุได้

7.5 แปลกตา หมายถึง ควรเป็นสื่อที่นักเรียนไม่คุ้นเคย มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ สำหรับนักเรียน

7.6 ประหยัด หมายถึง เป็นสื่อที่ต้องใช้เงินทุนมากเกินความจำเป็น ถ้าเป็นสื่อที่ครูสามารถจัดทำเองได้ จากเศษวัสดุที่มีในท้องถิ่น ยิ่งมีค่ามากกว่าสื่อที่จัดซื้อมา

8. การวัดและประเมินผล เป็นความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องวัดและประเมินผลทุกครั้งที่สอน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้สอนอาจวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ใช้การสังเกตการทำกิจกรรมของผู้เรียน การซักถาม การสัมภาษณ์ การให้ทำแบบฝึกหัด ให้ทำข้อสอบหลังการเรียน เป็นต้น

หลักการเขียนการวัดผลและประเมินผล

1. เขียนเรียงตามลำดับวิธีการวัดผลที่ใช้ก่อนและหลัง
2. เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดให้
3. เขียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

เทคนิคในการจัดการสอน ควรปฏิบัติ ดังนี้ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2545 : 6-7 ; อ้างอิงมาจากทองพูน บุญอึ้ง ม.ป.ป : 2535)

1. ศึกษาหลักสูตรและระยะเวลาในการสอน โดยศึกษาว่า
 - 1.1 สอนวิชาใด
 - 1.2 หลักสูตรเป็นอย่างไร
 - 1.3 ระยะเวลาที่เรียนกี่สัปดาห์
 - 1.4 มีการสอนกี่ครั้ง มีวันหยุดกี่วัน
 - 1.5 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อประกอบการจัดทำแผนการสอน
2. จัดแบ่งเนื้อหาโดยกำหนด โครงสร้างของเนื้อหาและจุดประสงค์ของรายวิชานั้นตลอดทั้งภาคเรียนหรือตลอดปี ถ้ามามีกำหนดเป็นโครงสร้างแผนการสอนรายวิชาแบ่งออกเป็นกี่เรื่อง
3. การวางแผนโดยกำหนดแผนการสอน อาจกำหนดเป็นเรื่อง ๆ ไป หรือเป็นจำนวนครั้ง หรือกำหนดเป็นรายคาบก็แล้วแต่ผู้สอนกำหนด การวางแผนการสอนนั้นปกติ

จะต้องวางแผนตลอดหลักสูตร แต่ในหลายกรณีครูอาจทำไม่ทันก็อาจจัดทำล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์

4. การจัดเตรียมการสอน อันที่จริงการวางแผนการสอน เป็นการเตรียมการสอนขั้นต้นตอนหนึ่ง แต่ปกติแผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเพียงกำหนดการเท่านั้น ในการสอนจะต้องเตรียมการสอนในส่วนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ต้องจัดเตรียม

4.1 สื่อหรืออุปกรณ์ จะต้องทำหรือจัดหาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูจะต้องเตรียมสื่อที่จะต้องจัดทำขึ้น ครูจะต้องบอกด้วยว่าจัดอย่างไร ใช้อย่างไร

4.2 การวัดผล หรือแบบประเมินผล จะต้องทำแบบหรือแนวทางในการวัดผลและประเมินผล

4.3 ข้อควรคำนึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 219) ได้เสนอแนะข้อที่คำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. เขียนให้ชัดเจนแจ่มแจ้งในทุกหัวข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียดพอสมควร ไม่ย่อและไม่ละเอียดจนเกินไป
2. ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน เป็นประโยคที่ได้ใจความ ไม่ใช่ความค้ำ ไม่ยืดยาวเยิ่นเย้อ
3. เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องกัน เช่น
 - 3.1 สารระสำคัญต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 3.2 จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล
 - 3.3 สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล
4. เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลัง ในทุกหัวข้อ
5. เขียนทุกหัวข้อให้ถูกต้อง และจุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์

เชิงพฤติกรรม

6. จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้
7. จัดกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้งที่สอน
8. เขียนให้เป็นระเบียบ ง่ายแก่การอ่าน และสะอาดชวนอ่าน
9. เขียนในสิ่งที่สามารถทำได้จริง และสอนตามที่ได้วางแผนไว้

ความพึงพอใจในการเรียน

ในการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีความจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนตัวเองและมีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะ เพื่อนำผลของการศึกษาความพึงพอใจมาปรับปรุงบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่ อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีความสิ้นสุดเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามกาลเวลา และสภาพแวดล้อมของบุคคล ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้พอสังเขป ดังนี้

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 143) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

เด่นศักดิ์ อิงอาจ (2547 : 35) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความยินดีหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานต่อบุคคล ต่อองค์กรหรือต่อสิ่งอื่น ๆ ที่พอใจ และทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ตั้งไว้ในทางบวก

สุพิตร สมหนองหว้า (2547 : 86) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น

ความพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

พชร แก้วกาหลง (2548 : 55) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวกและเป็นความรู้สึกพึงพอใจ ในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการที่ได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน จนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 40) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกพอใจ เต็มใจ ชอบใจ ที่จะปฏิบัติงานนั้นให้เสร็จ

จากความหมายของความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากทัศนคติของคนที่มีต่อการทำงาน ความรู้สึกนึกคิด หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก รวมทั้งอาจเกิดจากองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับงานที่ทำอยู่ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลหรือเป้าหมายตามแนวทางที่ตั้งไว้ในทางบวก ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในการทำงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้มีนักวิชาการได้พัฒนาทฤษฎีที่อธิบายองค์ประกอบของความพึงพอใจ และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับปัจจัยอื่น ๆ ไว้หลายทฤษฎี

2.1 ทฤษฎีของแฮทฟีลด์ และฮิวแมน ที่ได้รับแนวความคิดของนักวิจัยต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเครื่องมือวัดความพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการดังนี้ (เศษชัย กิจระการ, 2542 : 7)

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ

4. ความทำทหาย/ไม่ทำทหาย

5. มีความพึงพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล

2. มาก/น้อย

3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้

3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ

4. เป็นเหตุผล/ไม่เหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา/ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ไม่ยุติธรรมผู้บังคับบัญชา

3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร

4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน

3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา

2.2 ทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความเกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ (Herzberg, 1959 : 113 - 115)

2.2.1 ปัจจัยการกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ นับถือลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2.2.2 ปัจจัยคำจูน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีของแมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33 - 58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท

2.3.1 คนประเภท (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
- 2) มีความรับผิดชอบน้อย
- 3) ชอบให้สั่งการ
- 4) ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร
- 5) มีความปรารถนาให้มีความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัย

2.3.2 คนประเภท (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือ

การพักผ่อน

- 2) มีความรับผิดชอบในการทำงาน
- 3) มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
- 4) สั่งการตนเองและสามารถควบคุมตนเอง
- 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กรพัฒนาวิธีทำงาน
- 6) ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

2.4 แนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

สก๊อต (Scott, 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

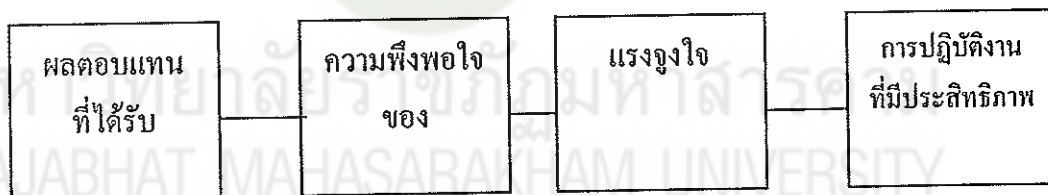
1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงาน โดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นพบหาคำตอบได้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะคือ

2.5.1 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการ ผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทศนะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงดังภาพประกอบ (สมยศ นาวีการ. 2521 :155)

แผนภาพที่ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.5.2 ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานที่ถูกเชื่อมโยงโดยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ

ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนด โดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2521 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลค้นความรู้สึของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนรับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหามาให้ มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ ความพึงพอใจในการเรียนขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจในทางบวกเพียงใด

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้น เพียงใดนั่นคือ สิ่งที่ผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

บริบทโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ

โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ ตำบลหนองโน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2481 สถานที่ตั้งมีเนื้อที่ 48 ไร่ 3 งาน 16 ตารางวา การจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเขตพื้นที่บริการ จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองโน บ้านหนองอีดำ บ้านกุดแคน

อาคารสถานที่ที่มีจำนวนอาคารเรียน 3 หลัง เป็นห้องเรียน 11 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องวิทยาศาสตร์ 2 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องพยาบาล 1 ห้อง ห้องสหกรณ์ 1 ห้อง ห้องศูนย์วัฒนธรรม 1 ห้อง

ห้องแนะแนว 1 ห้อง ห้องจริยธรรม 1 ห้อง ห้องประชุม 1 ห้อง และห้องพักครู 1 ห้อง
มีอาคารเรียนเอนกประสงค์ และเรือนเพาะชำ

จำนวนบุคลากร มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 19 คน
มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 249 คน

โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายวิชาการ
2. ฝ่ายงานบุคคล
3. ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ
4. ฝ่ายบริหารทั่วไป

ผลงานดีเด่นของโรงเรียน

1. ได้รับการประเมินและการรับรองจาก สมศ. อยู่ในระดับดี
2. เป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เป็นโรงเรียนนำร่องการศึกษา พุทธศักราช 2544

โครงการดีเด่น

1. โครงการบริการสุขภาพ
2. โครงการวิถีพุทธ
3. โครงการสหกรณ์โรงเรียน
4. โครงการคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง
5. โครงการสัมพันธ์ชุมชน

ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนปัญหาที่พบมากที่สุดคือ
ปัญหาด้านการเขียนคำของนักเรียน ถ้านักเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไขก็จะเป็นปัญหาต่อไป
เรื่อย ๆ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ได้พบปัญหาการเขียนคำของนักเรียน ดังนี้

1. การเขียนตัวอักษรไม่ถูกต้องเขียนตัวหนังสือหัวบอด
2. วางสระหรือวรรณยุกต์ผิดตำแหน่ง
3. เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด
4. สับสนเรื่อง ร ล ควบกล้ำ
5. ใช้ตัวการันต์ผิด

6. เขียนตัวเองเพราะเลินเล่อ
7. นักเรียนฟังไม่ชัด เพราะนักเรียนบางคนออกเสียงคำควบกล้ำไม่ได้
8. นักเรียนไม่ทราบความหมายของคำ
9. นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับคำผิด โดยเห็นแบบอย่างที่จะก่อกวน

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านการเขียนของนักเรียนควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อจะได้เขียนคำได้ถูกต้องตามความหมาย รู้หลักภาษา การวางสระ พยัญชนะและวรรณยุกต์ ได้ถูกต้องและไม่เขียนตัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำยาก ซึ่งมีทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศมีมากมายหลายประเด็นในที่นี่ได้จัดหมวดหมู่ตามช่วงชั้น สรุปได้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3)

บรรจง จันทร์พันธ์ (2547 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้ และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่ผู้ศึกษาค้นคว้า พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.95/82.75 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดัชนีประสิทธิผล ของแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.6092 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.92 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย แผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เท่ากับ 4.22 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

ประวีณา เอ็นดู (2547 : 128) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.33/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

ปิยาภรณ์ ศรีอระย้า (2547 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.70/84.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7104 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.04 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุขุมาลัย ฐานมัน (2547 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทยเรื่อง ไชยเชษฐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ศึกษาดัชนีประสิทธิผล ดัชนีประสิทธิผลของแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกมีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งหมายความว่า แผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกมีความเป็นไปได้ที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียน

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 74-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนและกระบวนการเรียนภาษากลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเมืองเสือ พบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.20/82.23 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

วงศ์เดือน เป็ดทอง (2550 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการสอนด้วยแบบฝึกทักษะกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาปูน สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/83.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และการสอนด้วยแบบฝึกทักษะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อัมพวรรณ โคนโตลี (2550 : 114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำกลุ่มสระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ มีประสิทธิภาพ 85.13/88.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะมีค่าเท่ากับ 0.7349 คิดเป็นร้อยละ 73.49 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 4.46 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6)

ปานดาว วาดโคกสูง (2547 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำ ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ผลการวิจัย พบว่า แผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ ร ล ว ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.52/91.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.78 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78

เรืองรอง เชียงลา (2547 : 41-42) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำปูน จังหวัดน่าน พบว่า ได้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากที่ตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 1 ชุด ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยากของนักเรียนเป็นรายบุคคลจากการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ภายหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และผลการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนบกพร่องในการเขียนสะกดคำที่ใช้อักษรควบกล้ำมากที่สุด รองลงมา มีความบกพร่องในการเขียนสะกดคำที่ใช้และไม่ใช้ตัวการันต์ อันสุดท้ายมีความบกพร่องในการเขียนสะกดคำที่ใช้ไม้หันอากาศและ ร หัน

ชวลิต ชาวหนองแสน (2549 : 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ ผลการวิจัย พบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.71/82.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6131 หมายถึง นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.31

ชวลีพร มณีนิล (2549 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ภาษาไทยเรื่องการสะกดคำยาก และการใช้คำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบฝึกทักษะผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนเรื่องการสะกดคำยาก และการใช้คำของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.93/85.00 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6845 คิดเป็นร้อยละ 68.48 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 4.75 หมายความว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

สุนิรัตน์ บคสันเทียะ (2548 : 78-79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบ ความสามารถในการอ่านออกเสียงควบกล้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกับการสอนโดยการฝึกทักษะตามคู่มือครู ในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 : โรงเรียนชุมชนบ้านเหลื่อม พบว่า การสอนโดยใช้ แบบฝึกทักษะสูงกว่าการสอนโดยการฝึกทักษะตามคู่มือครู ซึ่งความสามารถในการอ่าน ออกเสียงควบกล้ำ ร ล ว ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เท่ากับ 84.83 สูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่ตั้งไว้ ร้อยละ 75 และที่ได้รับการสอนโดยการฝึกทักษะตามคู่มือครู เท่ากับ 61.38 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 75

อินทิรา ศรีสว่าง (2549 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัด การเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการ เรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มโรงเรียนพยุหะภูมิพิสัย สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะภาษาไทย มีประสิทธิภาพ 85.55/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และ แบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก

สมลักษณ์ สุวรรณวงศ์ (2550 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผน การจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัด การเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำมีประสิทธิภาพ 86.33/87.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะมีค่าเท่ากับ 0.65 คิดเป็นร้อยละ 65.00 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 4.03 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

กล่าวโดยสรุป ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำ จะทำให้นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้อง อ่านและเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์เมด (Ahmed, 2000 : 273-A) ได้ศึกษาพัฒนาแบบแผนการสะกดคำตามหน่วยเสียงและตามอักขระวิธีในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐ โดยได้ออกแบบการทดสอบการรู้จำการสะกดคำเบื้องต้นและนำไปทดสอบเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 5 จำนวน 390 คน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำที่ไม่มี ความหมายพยางค์เดียวและสองพยางค์ จำนวน 35 คำ และมุ่งเป้าไปที่แบบแผนการสะกดคำ 3 แบบแผน ถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียว ความรู้เรื่อง กฎอักขระวิธีอย่างเดียว และการรวมการถอดรหัสหน่วยเสียงกับหน่วยความรู้ในคำคำเดียว

ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มทางการพัฒนาที่ชัดเจนในแบบแผนการสะกดคำ ทั้งสามแบบแผนในทั้ง 4 ระดับการเรียนรู้ การปฏิบัติการสะกดคำในกลุ่มตัวอย่างอิสระสองกลุ่มและปรากฏว่าแนวโน้มของพฤติกรรมเหมือนกัน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับ 4 ระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ 5 ระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 4 และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 5 ภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติการระหว่างแบบแผนการสะกดคำอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำตามอักขระวิธีอย่างเดียว และระหว่างแบบสอนสะกดคำแบบถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสอย่างเดียวบวกแบบแผนการสะกดคำตามอักขระวิธี จากแบบแผนการสะกดคำทั้ง 3 แบบแผนที่ประเมินแล้วนั้นคำที่ต้องการรู้เรื่อง กฎของอักขระวิธียากที่สุด เนื่องจากการสะกดคำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยคำและหน่วยเสียงเป็นอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนทั้ง 4 ระดับชั้น มีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

โกลอดซิเอ็จ (Kolodziji : 2001 : 103-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดมีความสัมพันธ์อะไรบ้างที่มีอยู่ระหว่างแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลและประโยชน์ของการใช้สะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นกับเจตคติของผู้ปกครองที่มีใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นผู้ถูกทดลองจำนวน 77 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐเพนซิลวาเนียถูกสุ่มให้มากำหนดให้อยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 42 คน หรืออยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 35 คน ระเบียบวิธีการวิจัยอาศัยรูปแบบการวิจัยแบบคำอธิบายสั้น ๆ ประกอบภาพที่ใช้ให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและเจตคติของผู้ถูกทดลอง คำอธิบายประกอบภาพดังกล่าว การแสดงออกภาพหนึ่งมีนิยามสั้น ๆ

ของการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นและอีกภาพหนึ่งมีสารสนเทศเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล และประโยชน์ของการใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นของเด็กเล็ก ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและเจตคติที่รวบรวม โดยใช้แบบสอบถาม และความรู้ที่มีมาก่อนของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้น : เครื่องมือที่รวบรวมเส้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญระหว่างการจัดให้สารสนเทศกับเจตคติของผู้ปกครองผู้ถูกทดลองที่ได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีเจตคติที่น่านิยมต่อการสะกดคำมากกว่าผู้ถูกทดลองที่ไม่ได้รับสารสนเทศ

ฮากันสัน (Hakanson, 2001 : 579-A) ได้ศึกษาผลการเรียนการสะกดคำในบริบทที่มีต่อนักเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีความสามารถในการสะกดคำจากคำไปถึงสูงใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ไม่มีการสอนการสะกดคำโดยตรงแบบทดสอบก่อนและหลังการสอนใช้เปรียบเทียบผลของความรู้ทางการสะกดคำทั่วไปของนักเรียนนอกเวลาสอน ผลการทดสอบก่อนและหลังการสอนให้เห็นว่าการฝึกสะกดคำในบริบท ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม การฝึกการสะกดคำโดยแยกเดี่ยวออกมาพบด้วยว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่าผลของการฝึกสะกดคำในบริบท

ผลการศึกษารั้งนี้บ่งชี้ว่า การฝึกสะกดคำในบริบทของการเขียนของเราเอง มีผลต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวมมากกว่าการฝึกสะกดคำที่แยกออกมาเดี่ยว ๆ ถึงแม้ทั้งสองกลยุทธ์นั้นจะปรับปรุงความรู้ทางการสะกดคำโดยทั่วไปให้ดีขึ้นได้ก็ตาม

เบชาร์ด (Bouchard, 2002 : 541-A) ได้ศึกษาความรู้เรื่อง คำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญอย่างมากระหว่างอ่านกับการสะกดคำแต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะแสดงให้เห็นความแตกต่าง มีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์การแปรปรวน พบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีผลของงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไปอีก พบว่าความผิดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวีธีที่เหมือนกันในทุกงาน ในที่สุดได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อพบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติงานจริงของนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ กลุ่มตัวอย่างความผิดในการอ่าน

และการสะกดคำจำเป็นมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาการรู้เรื่องคำของนักเรียนได้ จากการวิเคราะห์ความผิด ซึ่งได้แก่ ความผิดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนใช้การผสมผสานจากคำบอกไปทางอักษรวิธีให้ทั้งการอ่านและสะกดคำเท่านั้น

ลาเวลล์ (Lavelle, 2002 : 817-A) ได้วิจัยเพื่อการประเมินรู้หนังสือของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การประเมินเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 ในความแตกต่าง 3 ด้านกับความแตกต่าง 4 ด้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระหว่างปีการศึกษา โดยใช้แบบวัดการรู้หนังสือ 5 ชนิด ได้แก่ แบบวัดการอ่าน ความเข้าใจ คำศัพท์ในคำที่มองเห็นในหลักการพื้นฐานการเขียนคำศัพท์ และการสะกดคำเชิงพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การประเมินต้องมุ่งเน้นวิธีการที่เราใช้แบบประเมินในบริการความสำเร็จของนักเรียน ไม่ใช่มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูควรคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับจากนักเรียนทุกคน ในขณะที่การศึกษาครั้งปรากฏชัดเจนว่าได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 2 วิธีการที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมแล้วการศึกษาคครั้งนี้ พบว่า นักเรียนที่มีการประเมินความแตกต่างกัน 4 ด้าน แตกต่างกันในด้านความรู้หนังสือของตน ซึ่งสัมพันธ์กับแบบวัดการรู้หนังสือโดยการปฏิบัติในระดับการรู้หนังสือที่สูงขึ้น และพบว่าทิศทางการก้าวหน้าทางการรู้หนังสือของนักเรียนไม่แตกต่างกันระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยความก้าวหน้าที่ทั้ง 2 กลุ่ม เพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามในตอนปลายความก้าวหน้าในการรู้หนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับผลจากปริมาณและจังหวะเวลาของความแตกต่างของแบบประเมินในปีการศึกษานั้น และจากการสอนตามลำดับ มาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวแล้ว สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนและการเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้การเรียนน่าสนใจสนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อสาระที่เรียน ฉะนั้นกล่าวได้ว่าแบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและนำไปปรับใช้ในการสร้างแบบฝึก